ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛ. Ιγ'. | 15 ΜΑΙΟΥ 1873.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ.

Νομίζοντες ἄσκοπον νὰ διηγηθῶμεν εἰς ἄνδρας εἰδήμονας τὰς κατὰ καιροὺς καταστάσεις τῆς πολυπαθούσης Ἀνατολῆς, τὰς λαμπρὰς αὐτῆς ἐποχὰς καθ' ἃς ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησις ἦτο πάντη ἐλευθέρα ἐν αὐτῇ, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα τὴν ἤδη αὐτῆς κατάστασιν καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο πρὸ καιροῦ ἀπασχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ τὰς ἐφημερίδας πάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν ἰδίως ὅμως τὰς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, αἵτινες ἑνότητα δὲν ἔχουσι μὲν ἀλλ' ἑκάστη ἰδίαν τρέφει γνώμην περὶ τοῦ Μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς.

Μεταξὺ τῶν ἐφημερίδων τούτων ἄλλαι μὲν πρὸς τὰς ὀρθὰς γνώμας τείνουσαι ἀμέσως μεταβάλλουσι χαρακτῆρα ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων· ἄλλαι δὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε γνώμην ἔχουσαι, περιμένουσιν ὥρα τῇ ὥρᾳ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς, ὡς οἱ ἁπλοῖ τῶν φαντασιωδῶν των ὀνείρων.

Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ πόρρω ἀπέχουσι τῆς ἀληθείας, τῶν ὁρισμῶν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς. Αἱ περιστάσεις τῶν πραγμάτων πολλάκις καταβυθίζουσι τοὺς ἐπὶ πολιτικῇ πορευομένους εἰς ἀμφιβόλους καὶ ψευδεῖς ὑποθέσεις.

Τινὲς νομίζουσι ὅτι τοιαῦτα ζητήματα προώρισται νὰ δημοσιεύωνται εἰς τὰς ἐφημερίδας μόνον· ἀλλ' ἡμεῖς ἐναντίαν ἐκείνων γνώμην ἔχοντες καὶ νομίζοντες ὅτι καὶ τὰ περιοδικὰ ὧν ἡ κυρίως ἀποστολὴ εἶναι ἡ κρίσις καὶ ἐπίκρισις τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἑπομένως δὲ καὶ ἡ διάδοσις γνώσεων ἐπιστημονικῶν, πρέπει νὰ ἀπασχολῶνται εἰς τοιαῦτα οἷον καὶ τὸ παρὸν εἰς τὸ ὁποῖον πᾶσα Ἑλληνικὴ συνείδησις μετὰ ἁγνῆς πατριωτικῆς ἀγάπης ὀφείλει νὰ συνδράμῃ καὶ συνεργασθῇ, τούτου ἕνεκα δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὰς ἐπὶ τοῦ Μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς ἀτελεῖς ἡμῶν ἰδέας.

Ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Σήμερον περιηγούμενός τις τὴν Ἀνατολὴν κυρίως δὲ τὰ μέρη αὐτῆς ἐκεῖνα ἔνθα κατοικοῦσιν Ἕλληνες εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῇ ἐνδομύχως καὶ ἐλεεινολογήσῃ τὴν κατάστασιν αὐτῶν, ἀναλογιζόμενος τὴν ἀρχαίαν πρόοδον τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἑλλήνων εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν εἴτε ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.

Ἀμάθεια μὲν φανατικότης δεισιδαιμονία καὶ τὰ τοιαῦτα εἰσὶν τὰ ἀγαθὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν· παιδεία δέ, ἁγνὸν πνεῦμα θρησκείας, ἀλήθεια, τάσις πρὸς τὴν πρόοδον καὶ ἐν γένει τὰ ἀντίθετα τῶν κακῶν ἐλλείπουσιν ὅλως. Ἄρα, οὕτως ἔχοντος, θὰ συμβαίνωσι καὶ κάκιστα ἀποτελέσματα. Καὶ ἀληθῶς.

Ἡ μὲν κατάστασις τῶν σχολείων εἴς τινα μέρη εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν θέσιν εὑρίσκεται ὥστε σχεδὸν νομίζει τις ὅτι εἶναι ὀνοτροφεῖα μᾶλλον ἢ ναοὶ τῶν Μουσῶν. Καὶ οἱ

ἐπιτηρηταὶ δὲ αὐτῶν οἱ ἄλλως ἔφοροι καλούμενοι σὺν οἷς καὶ οἱ διδάσκαλοι δὲν ἐπιτηροῦσι ταῦτα ἐπὶ σκοπῷ τινὶ, ἀλλ' ἀμελεῖς γενόμενοι καὶ τοῦ καθήκοντός των ἐξωκέλλοντες ἐκτρέπονται εἰς ῥαθυμίαν. Ἐν τισι μέρεσι μάλιστα εἴδομεν καὶ τὰ κακὰ φρονήματα τῶν πλείστων, προσπαθούντων πάσει δυνάμει νὰ διαλύσωσι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ χωρίοις αὐτῶν σχολεῖα, ἀποσύροντες ἢ καθυστεροῦντες τῶν πλείστων ἐνιαυσίων μαθημάτων τὰ τέκνα των.

Αἱ δὲ ἐκκλησίαι αἵτινες ἔλαμπον ἄλλο τε διὰ τῶν ῥητόρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὑπνώττουσι σήμερον τὸν νήδυμον ὕπνον. Διότι οἱ ἄμβωνες οἵτινες ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἵστανται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας σιγῶσι, ἀκούεται δὲ μόνον ἀπ' αὐτῶν τὸ πρὸς αἰσθηματικὴν μᾶλλον τέρψιν ἢ ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ὠφέλειαν, ψαλμῳδῶς ἀναγινωσκόμενον Εὐαγγέλιον. Ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσὸς ἀρθόνως κρέμαται ἐπὶ τῶν εἰκόνων. χρῆσις δὲ οὐδεμία γίνεται ἀλλὰ τούτοις ἐξιλεώσας ὁ Ἅγιος τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναποθηκεύονται. Ἂν ἡ Ἀνατολὴ, οἱ Ἕλληνες δηλαδὴ κάτοικοι αὐτῆς, ἐγνώριζον τὸ μέγα αὐτῶν καθῆκον, ἀμέσως ἀφήσαντες τὸν φανατισμὸν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν καταπατούμενον, θὰ ἐρεύρισκον τὸν ἀληθῆ προορισμὸν αὐτῶν. Ἢ ἂν ἡ Μεγάλη ἐκκλησία ἐκήρυττε τὴν ἄρσιν αὐτῶν καὶ τὴν εἰς χρήματα ἀνάλυσιν, εὐθὺς αἱ μέγισται ἀνάγκαι αἵτινες καταπιέζουσιν αὐτὴν σήμερον, ἤθελον ἀποτελειώσει καὶ ἱεροκήρυκες δὲ καὶ πεπαιδευμένοι ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι ἄεργοι μένοντες ἤθελον πλημμυρήσει τὴν Ἀνατολὴν ἑπομένως δὲ, ὄχι ἀργὰ θὰ ἀποπερατοῦτο καὶ τὸ ἀρχικὸν συμπέρασμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς οἱ τῇ λέξει δεσπόται διακρινόμενοι καὶ οἱ διδάσκαλοι ἐφ' οἷς ἀνυπολόγιστος ἀμάθεια δεισιδαιμονία καὶ φανατικότης ἐπικρατεῖ, τοσοῦτον παραμελοῦσι τὰ ἱερὰ αὐτῶν καθήκοντα ὡσεὶ μὴ εἰσὶν τοιοῦτοι ὁποῖοι ἐπαγγέλλονται· ἀλλ' εἰς τὴν ὕλην τὸ ὅμμα των πάντοτε ἐστραμμένον ἔχοντες. Ἄρα ἐὰν οἱ ἀρχηγοὶ εἶναι τοιοῦτοι φυσικῶς τοιοῦτος ἔσται καὶ ὁ λαός.

Ὁ λαὸς τῆς Ἀνατολῆς τοσοῦτόν ἐστιν ἐξαχρειωμένος ὥστε σχεδὸν νὰ νομίσῃ τις μοιραίως καὶ ζωοδῶς αὐτὸν νεμόμενον· διότι ἐὰν ἐντὸς κοινωνίας τινὸς ἠθικὴ ἐκλείπει, ἡ κοινωνία αὕτη οὐδὲν καλὸν θὰ παράξῃ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῶν αἰτιῶν διὰ τὸ ὁποῖον ἐβράδυνεν ὁ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἑλληνισμὸς εἶναι καὶ ἡ οἰκτρὰ αὕτη θέσις τῆς ἠθικῆς μάλιστα δὲ αἱ διχόνοιαι καὶ αἱ τῶν κοινοτήτων εἰς ἀντίπαλα μέρη διαιρέσεις αἵτινες συχνότατα συμβαίνουσιν.

Ὁμόνοια μὲν, ἑνότης, εἰρήνη τί εἰσὶν οὐδεμία γνώμη ἐπικρατεῖ ἐπὶ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ τῆς Ἀνατολῆς· διχόνοια δὲ διαίρεσις, ἀσυμφωνία, ἔρις κτλ. τί εἰσὶν ἱκανώτατος ἐστὶν νὰ διδάξῃ μετὰ φιλοσοφικῶν ὁρίων, καὶ ἂν θέλωμεν, καὶ ἐπ' ἕδρας διὰ νὰ μᾶς καταπείσωσιν νὰ γίνωμεν ὀπαδοὶ μὲν τῶν δευτέρων ἀποστροφεῖς δὲ τῶν πρώτων. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Κίνδυνον δὲ μέγαν ὑποφέρει καὶ ἐκ τῶν ἐθνικῶν προπαγάνδων αἵτινες πρὸ χρόνων ἱδρυθεῖσαι καὶ σκοποῦσαι τὴν μεταβολὴν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν πεποιθήσεων τῶν ἐν αὐτῇ ἐνοικούντων Ἑλλήνων, μεγάλας προόδους ἔπραξαν μέχρι τοῦδε.

Καὶ τὰ ὑλικὰ δέ συμφέροντα ἡμῶν ἐκμυζῶνται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ὡς καὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα ἅτινα, καταστραφέντα, κατελήφθησαν ἡμῖν ὡς παρηγορία τοῦ μέλλοντος, καθημερινῶς, ἁρπαζόμενα καὶ ἀγοραζόμενα ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἥτις ὡς πρὸς ταῦτα δὲν γνωρίζει τὸ ὑλικὸν συμφέροντης, ἀπέρχονται εἰς ἄλλα ἔθνη διὰ νὰ πλουτίζωσιν ἑαυτὰ καὶ κατακοσμῶσιν τὰ μουσεῖα αὐτῶν. Διὸ καὶ ἂν ποτὲ ἐκτελεσθῇ τὸ Μέλλον τῆς Ἀνατολῆς δὲν θὰ εὕρωμεν ἢ τὸν κονιορτὸν αὐτῶν.

Ἐν γένει ἡ κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ κατάστασις τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὀρθοδόξων εὑρίσκεται εἰς δεινὰ διὰ τὸ μέλλον συμπεράσματα.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι τὰ ἔθνη πάντα στρέψαντα τὸ ὅμμα των πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ διὰ παντοίων μέσων προσπαθήσαντα νὰ ἀποκτήσωσι τὴν εὔνοιαν αὐτῆς δι' ἣς νὰ τελέσωσι τὸ ποθούμενόν των ἐν τῷ μέλλοντι, τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ παραλόγου τάσει ἑτέρου ἔθνους, ἐτράπησαν περὶ τὸν ἄξωνα αὐτῶν.

Ἐσχάτως δὲ καὶ ἡ Ῥωσσία, ἡ διπλωματικὴ αὕτη δύναμις, φανεῖσα τὸ ὅμμα αὐτῆς εἰς τὰ αὐτὰ ἔχουσα ἐρόβισε πάντα σχεδὸν τὸν κόσμον. Ἀλλὰ δύναμίς τις μικρὰ μὲν ὑλικῶς μεγίστη δὲ τοῖς ἔργοις ὀξύτητι καὶ τῇ πείρᾳ τῶν πραγμάτων διὰ μέσου τινὸς τὸ ὁποῖον ἀκρίτως καὶ ἐπιπολαίως σκερθεῖσαι ξέναι τινὲς ἐσχάτως ἐρημερίδες ὄργανα τοῦ πανσλαβισμοῦ, τῆς σοφιστείας καὶ τῶν παθῶν διέβαλλον, ἄρχεται νὰ καθησυχάζῃ καὶ διώκῃ τοὺς ῥωσσικοὺς ρόβους ὅπου ὑπὸ τῆς φύσεως προωρίσθησαν νὰ ζῶσι.

Ἄρα ἀφοῦ πᾶσαι αἱ δυνάμεις οὐδὲν ἠδυνήθησαν νὰ πράξωσι μέχρι τοῦδε καὶ βασίμως νὰ προμαντεύσωσι περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς μένει ἤδη ἑτέρα δύναμις, ἡ Ἑλλάς, ἥτις θὰ προμαντεύσῃ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς.

Καὶ ἀληθῶς φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ μόνη μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν προμαντευσομένη περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἔξουσα αὐτὴν ἐν ἑαυτῇ. Τὴν γνώμην ταύτην, ἥτις ἐπεκράτησεν ἐν ἡμῖν ἀφ' ὅτου ἐπιδοθέντες εἰς τὰ πράγματα τοῦ αἰῶνος ἐννοήσαμεν τὸν κόσμον, ἐξετάσαντες κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὰς φάσεις τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τὴν εὕρωμεν, εἴτε κίνδυνοι ἠθικοὶ καὶ ἐθνικοὶ συνέβαινον, βαδίζουσαν εὐθείαν γραμμήν.

Τὸ στοιχεῖον ὅπερ κατοικεῖ τὴν Ἀνατολὴν τὸ πλεῖστον εἶναι Ἑλληνικόν. Τὸ ἐπικερδέστατον ἐμπόριον γίνεται ἀπὸ Ἕλληνας. Ἡ συμφιλίωσις τῶν δύω λαῶν, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν φίλων Ὀθωμανῶν θεμελιοῦται στερρεῶς. Αἱ πλεῖσται καλλιεργήσιμοι γαῖαι παρὰ τῆς Ἕλλησιν. Ἡ παιδεία ἄρχεται νὰ ἀναπτύσσηται. Ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἡμῶν λαμβάνει μεγαλητέραν καθ' ἑκάστην ἔκτασιν. Ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπεκτείνεται. (1). Ἐν γένει ἡ Ἀνατολὴ εἰς τὰς χεῖράς μας.

Πολιτικῶς ἐξετάζοντες εὑρίσκομεν οὕτως ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος· ἀλλὰ συγκρίνοντες ταῦτα μετὰ τῶν ἀνωτέρω ἤτοι μετὰ τῆς ἤδη καταστάσεως τῆς Ἀνατολῆς ἐξέρχεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνωτέρω πολιτικὴ ἐξέτασις εἶναι ὀνειροπόλημα. Τί ποιητέον λοιπὸν διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ φυσικὴ τοῦ πράγματος ἀλήθεια; τίνι τρόπῳ νὰ προλάβωμεν τὰ πράγματα; μὲ ποίαν κλεῖδα, διὰ νὰ μὴ μένωμεν ἄγευστοι τῆς φυσικῆς συνεπείας τῶν πραγμάτων, νὰ ἀσφαλίσωμεν τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολῆς; ἰδοὺ τὸ ζήτημα.

Ποῖον τὸ ἐμπόδιον; ὅπερ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν ἤτοι ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τῆς Ἀνατολῆς μένει εἰσέτι βάρβαρος, ὅτι τυχαίως ἄγεται καὶ φέρεται καὶ ὅτι παιδεία καὶ ἀλήθεια ἐκλείπουσιν, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἀμάθεια καὶ φανατικότης βασιλεύουσι. Ἄρα διὰ νὰ προμαντεύσωμεν περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς, ὀφείλομεν νὰ ἄρωμεν ταῦτα τὰ κακά, τὰ αἴτια τῆς ὀπισθοδρομήσεως τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀλλὰ ποῖον τὸ μέσον; ἐδῶ δὲν εἶναι οὔτε μία οἰκογένεια, οὔτε μία συνοικία, οὔτε μία πόλις, ἀλλ' εἶναι Ἀνατολή, εἶναι μέρος τῆς γηΐνης σφαίρας κατοικούμενον ὑπὸ ἑκατομυρίων ἀνθρώπων. Διὰ νὰ ἀρθῶσι ἄρα ταῦτα τὰ ἐμπόδια πρέπει νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ μέσον χεὶρ στιβαρὰ καὶ δύναμιν ἔχουσα ὑπεράνθρωπον. πρέπει νὰ κατασκευάσωμεν μηχανὴν τινὰ καθαρίσασαν ταῦτα.

Ἔντινι, περὶ Συλλόγων, πραγματείᾳ ἡμῶν εἴπομεν ὅτι ὁσάκις πρέπει νὰ διορθωθῶσιν μεγάλα πράγματα, νὰ λάβωσιν ὀρθὸν δρόμον, ἀνεφάνησαν φυσικαὶ τοῦ αἰῶνος μηχαναὶ αἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα Σύλλογος καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν λογίων καὶ λοιπῶν τοῦ πρακτικοῦ βίου ἀνθρώπων, ἀποκτῶσαι δύναμιν ἠθικὴν πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν ἐκκαθάρουσι τοιαῦτα ἐμπόδια. Ἄρα διὰ νὰ διορθώσωμεν ταῦτα, διὰ νὰ ὑπερασπίσωμεν τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμφέροντά μας δεῖται Συλλόγων ἐπαγρυπνούντων ἐπὶ τῷ λαῷ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Ἰδίως οὗτοι, διὰ νὰ διοργανισθῇ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τῆς Ἀνατολῆς, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καλῶς, διὰ νὰ διδαχθῇ τὸ ἀληθὲς τοῦ χριστιανισμοῦ πνεῦμα, ὀφείλουσι νὰ ἱδρύωσι νυκτερινὰ τοῦ λαοῦ σχολεῖα, νὰ μορφώνωσιν ἱερεῖς διδασκάλους κτλ.

Νὰ ἱδρύσωσι σχολεῖα καὶ γυμνάσια ἐν

(1) Διὸ καὶ καθ' ἑκάστην ἀκούεται ἡ σύστασις Συλλόγων, ἡ καλῶς διοργάνισις σχολείων κτλ. ἅτινα καθ' ἡμᾶς δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ἀληθῆ φυσικὰ σημεῖα τοῦ ἀρχικοῦ συμπεράσματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

αὐτῇ τῇ Ἀνατολῇ διὰ νὰ προλαμβάνηται ἡ διαφθορὰ ἥτις ἐπαπειλεῖ τοὺς ἀποστελλομένους εἰς τὰς πόλεις πρὸς μόρφωσιν νέους. Διότι ἐγνωρίσαμεν νέους ἐκπεμφθέντας ἄλλους μὲν παρὰ τῶν γονέων των, ἄλλους δὲ παρ' εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους, ἄλλους δὲ παρὰ τῆς πατρίδος διὰ νὰ ἀποδώσωσιν ἔπειτα τὰ πρὸς αὐτὴν οἰκεῖα, εἰς γυμνάσια διαφόρων πόλεων, διαφθειρομένους, ὡς ἀθῶοι ἔτι καὶ μὴ γνωρίζοντες τὸν εἰς τὰς πόλεις ἠθικὸν κύκλον τῶν νέων, καὶ οὕτω παραγνωρίζοντας τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν.

Πρέπει νὰ συστηθῶσι εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς Σύλλογοι σκοποῦντες τὴν ἠθικήν, πνευματικήν, γεωργικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ, ἱδρύοντες τυπογραφεῖα πρὸς ἔκδοσιν εὐλήπτων βιβλίων προωρισμένων διὰ τὸν λαὸν καὶ σκοπούντων τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν προλεχθέντων ἀπεδείχθη ὅτι τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολῆς ἔγκειται ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ, ὀφείλομεν ἄρα, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἴδωμέν ποτε τετελεσμένον τὸ ἀρχικὸν συμπέρασμα αὐτοῦ, νὰ συσταίνωμεν Συλλόγους ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ὁλονὲν νὰ πολυπλασιάζωμεν αὐτούς.

Ἂς δράμωμεν λοιπὸν πάντες εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ νὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τοῦ συμπεράσματος καὶ οὕτω ἐν εἰρήνῃ νὰ ἐκδικηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησις τὰς κατ' αὐτῆς παραλόγους καὶ ἀδίκους εὐρωπαϊκὰς ὕβρεις. Ἂς δράμωμεν, διότι μόνοι ἡμεῖς τοὐντεῦθεν—λέγοντες τοῦτο ὄχι φαντασιωδῶς ἀλλὰ πραγματικῶς—θὰ ἤμεθα οἱ αἴτιοι τῆς ἑνότητος τῶν ἐθνῶν.

Ἀθ. Ι. Παππαδόπουλος.

ΟΙ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ

ὑπὸ

Πὲτρ Σεβαλιέ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἡ κυρία δὲ Ῥὼς ἦτο—ἐλπίζω ὅτι εἶναι ἀκόμη—νέα καὶ ὡραία. Εἶχεν ἐξαίρετον καὶ λίαν παρρησιαστικὸν σύζυγον, ἰδιότητες δύο, αἵτινες δὲν εὑρίσκονται πάντοτε ἡνωμέναι εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, τοῦθ' ὅπερ καθίσταται ἡ πρωτίστη τῶν δυστυχιῶν ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Ἡ κυρία δὲ Ῥὼς εἶχεν ὡραίαν αἴθουσαν εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, καὶ τοῦτο δὲν ἦτο τὸ ἧττον εὐάρεστον πρᾶγμα καὶ τὸ ἧττον ὠφέλιμον εἰς γυναῖκα τοῦ κόσμου. Ἡ αἴθουσα αὕτη ἦτο λευκὴ καὶ χρυσῆ. Οἱ ζωγράφοι δὲν ἀγαποῦσι τὰς λευκὰς καὶ χρυσᾶς αἰθούσας, διότι αἱ εἰκόνες τὰς ὁποίας κρεμῶσιν ἐκεῖ χάνουσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Ἂν καὶ ἀγαπῶ πολὺ τοὺς ζωγράφους, λατρεύω τὰς λευκὰς καὶ χρυσᾶς αἰθούσας, ἐπειδὴ διὸ ὅλων δύναταί τις νὰ τὰς ἐπισκομῇ, διὰ τοῦ Ρουχερ ἢ τοῦ Καλπίνου. Οἱ λευκοὶ οὗτοι τοῖχοι, ἐπίχρυσοι εἰς τὰς ἄκρας, προσκλοῦσι ὀλιγώτερον τὸ βλέμμα, παντὸς ἄλλου χρώματος, καὶ καθιστῶσι τὴν θέαν τοῦ δωματίου μεγαλειτέραν, συναρμολογοῦνται μετὰ τοῦ γυμνοῦ πατώματος, ὥστε δύνανται νὰ χορεύσωσι καὶ νὰ ψάλωσιν ἐκεῖ.

Γνωρίζουσα τὰς πολυτίμους ἰδιότητας τῆς αἰθούσης αὐτῆς — εὐτυχεστέρας τῶν γεωργικῶν τοῦ Βιργιλίου, — ἡ κυρία δὲ Ρώς, ἀπεφάσισεν, ὅπως ὠφεληθῶσιν αἱ φίλαι αὐτῆς καὶ οἱ φίλοι. Ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ συναναστροφήν. Ἑσπέραν τινὰ τοῦ Φεβρουαρίου, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς μεγάλης ἑσπερίδος, ἡ κυρία δὲ Ρὼς εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ συζύγου της. Ὁ κ. δὲ Ρὼς ἐνησχολεῖτο τότε γράφων.

— Τί κάμνεις, φίλε μου, τοῦ εἶπεν αὕτη.

— Τὴν ἑκατοστὴν ἐννενηκοστὴν τετάρτην;

— Τὴν ἑκατοστὴν ἐννενηκοστὴν τετάρτην! ποίαν, Θεέ μου;

— Πρόσκλησιν, ἀγαπητή μου· ὁ λιθογράφος κατασκευάζει τὰ προσκλητήρια, ἀλλὰ δὲν θέτει διεύθυνσιν ἐπὶ τῶν φακέλων. Δὲν ἔχω γραμματέα καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ τὴν μεγάλην ταύτην ἐργασίαν εἰς τὸν Βικέντιον, ἐδοκίμασα τὸ πρᾶγμα, καὶ θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην του σοφίαν ἤρχισε γράφων μὲ φαντασιώδεις χαρακτῆρας, ἀντὶ τοῦ «Κύριον ναύαρχον δ' Ὀβέ, τέσσαρα, ὁδὸς Σωσᾶ,» παρατήρησον «κουρέα νάυαρχον δ' Ὀβπ, ξέστρα, ὁδὸς Σουσοῦ». Καὶ ἔπειτα χθὲς

μόλις ἀπεφασίσαμεν καὶ νὰ χορεύσωμεν. Ὀφείλω νὰ γράψω ταῦτα διὰ τῆς χειρὸς ἀντὶ τοῦ: θὰ ἔχωμεν μουσικήν. Λοιπόν! δὲν γελᾷς; Μὰ τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ἤθελέ τις εἴπει ὅτι τοῦτο σᾶς προξενεῖ λύπην.

— Τοῦτο δὲν εἶναι τόσον διασκεδαστικόν

— Ἡ ἑκατοστὴ ἐννενηκοστὴ πέμπτη·

— Ἰδεύρεις ὅτι ὁ χρυσοχόος ἤργισεν.

— Ἄλλως δὲν θὰ ἦτο χρυσοχόος. Καὶ τί θὰ σᾶς φέρει;

— Τὸ διάδημά μου.

— Ποῖον διάδημα;

— Διὰ νὰ συμπληρώσω τὸν σολισμόν μου

— Τὸν μαργαρίτινον στολισμόν σου;

— Ὄχι· τὸν ἀδαμάντινον σολισμόν μου.

— Ἀ! εἶνε τοῦτο ἀληθές.

— Εἶσαι πολὺ καλὸς νὰ τὸ ἐνθυμῆσαι, ἀλλά, φαίνεται ὅτι ὁ χρυσοχόος τὸ ἐλησμόνησε.

— Ἡ ἑκατοστὴ ἐννενηκοστὴ ἑβδόμη· θὰ χορεύσωμεν μὲ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἔπειτα πρὸ πόσου χρόνου σὲ χρεωστεῖ τὸν στολισμὸν τοῦτον;

— Μοὶ τὸ ὑπεσχέθη διὰ προχθές. Διῆλθον χθὲς ἐκεῖθεν ἐφ' ἁμάξης· τὸ ὑπεσχέθη διὰ σήμερον τὴν πρωΐαν. Εἶναι ἐννάτη ἑσπερινὴ ὥρα.

— Δὲν θὰ ἔλθῃ πλέον.

— Πιστεύεις;

— Εἶνε πολὺ πιθανὸν νὰ μὴ τὸ ἔχῃς καὶ τὴν ἡμέραν τῆς συναναστροφῆς. Ὅταν οἱ προμηθευταὶ μᾶς ἀναγκάζωσι νὰ περιμένωμεν, ὀφείλομεν νὰ περιμένωμεν — νὰ περιμένωμεν.

— Εἶναι φρικῶδες τοῦτο.

— Θὰ βάλετε τὸ ἐκ μαργαριτῶν κόσμημα.

— Ὦ ὄχι!

— Ἔχει ἓν διάδημα.

— Τὸ ἐφόρεσα πολλάκις· δὲν θέλω νὰ τὸ βάλω πάλιν.

— Ἀγαπητή μου φίλη, σχεδὸν εὑρίσκομαι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ὕπαγε νὰ μὲ κλείσῃς εἰς τὸ βάθος κιβωτίου τινός, τοῦ ὁποίου ἡ μικροτέρα κλεὶς θὰ ἦναι εἰς τὴν συρτοθήκην σου;

— Ἀγαπητέ μου φίλε, τίποτε δὲν εἶναι τόσον ζῶον, ὅσον ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θέλει νὰ κάμῃ εὐρυΐας.

— Εἶναι λοιπὸν τοῦτο εὐρυΐα;

— Ὄχι· ἀλλὰ τὴν πιστεύετε τοιαύτην,

— Τέλος ἡ διακοσιοστή· Κυρία βαρωνέσση δὲ Μανσφέλδ.

— Πέμπεις πρόσκλησιν εἰς τὴν Κυρίαν δὲ Μανσφέλδ;

— Καθὼς βλέπεις Διατί ὄχι;

— Ἐπιμένεις εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην;

— Ἐπιμένω — καθὼς καὶ εἰς τὰς λοιπάς.

— Ἐγὼ δὲν ἐπιμένω εἰς ὅλας.

— Ἀπολύτως καὶ ἐγώ. Πλὴν διατί ὁ ἐξοστρακισμὸς οὗτος;

— Διότι ἔχει αὕτη δηκτικὴν γλῶσσαν.

— Δὲν λέγω τὸ ἐναντίον· ἀλλ' ἐὰν ἀφαιρέσωμεν μὲ τρόπον λίαν περιεσφιγμένον, ὅλους τοὺς προσκεκλημένους! Στέλλομεν τριακοσίας προσκλήσεις, θὰ ἔλθωσι διακόσια πεντήκοντα πρόσωπα. Ἡ Κ. δὲ Μανσφὲλδ εἶναι δηκτικὴ γλῶσσα, ἔστω· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λοιπῶν γυναικῶν δὲν θὰ ὑπάρχωσιν ἄλλαι, ἔχουσαι μεγαλείτερα ἐλαττώματα; Στέλλω ἵνα μὴ προσδιορίσω οὐδένα, μίαν πρόσκλησιν εἰς τὸν Ξ *** ὅστις εἶναι βλάξ· ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅτι ὁ Ξ *** δὲν εἶναι εἷς χρεοκόπος.

— Ἰδοὺ πολλὰ ἀ λ λ ά!

— Εἰς τὴν ζωὴν εἶναι πάντοτε ἐν ἀ λ λ ά.

— Τέλος ἐπιμένεις νὰ προσκαλέσῃς τὴν Κυρίαν δὲ Μανσφέλδ;

— Ὄχι, ἐπειδὴ τοῦτο σὲ λυπεῖ· ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἦναι ἀδικαρισία.

— Θὰ τὴν θέσω εἰς τὸν λογαριασμὸν τῶν λησμονηθέντων.

— Λήθη καὶ ἀδικαρισία, πολὺ γειτονεύουν· καὶ ἰδοὺ ὅτι εἶσαι ἠναγκασμένη νὰ ψευσθῇς.

— Καὶ τί πειράζει τοῦτο;

— Διάβολε! Αἴ! Πόσον εἶμαι ζῶον! δὲν τὸ ἐμάντευσα.

— Τί ἐμάντευσας;

— Τῇ ἀληθείᾳ. Ἡ . . . .

— Ἡ Κα δὲ Μανσφὲλδ ἔχει λαμπρὸν ἀδαμάντινον κόσμημα μεθ' ἑνὸς στέμματος. Τρομερὰ δηκτικὴ γλῶσσα!

— Εἶναι συκοφαντία τοῦτο.

— Ὄχι, μικρὰ μόνον ἐκ μέρους σου κακολογία.

— Δὲν μ' ἐννοεῖς. Εἶναι μισητὸν ὅ,τι λέγεις.

Ὁ δὲ Ρὼς ἠγέρθη.

— Εἶναι ἀποτρόπαιον! ἐξακολούθησεν ἡ Κα. δὲ Ρώς.

— Ἀληθῶς, εἶπε ψυχρῶς ὁ σύζυγος, θὰ εἴπωσιν ὅτι ἐμάντευσα ἀκριβῶς τὴν ὀργήν σου.

— Τοῦτο εἶναι ἀνάξιον! εἶπεν ἡ νέα γυνή· μὲ συκοφαντεῖς λέγων ὅτι ἐξωργίσθην.

Τοῦτο εἶπε, κτυπῶσα τὸν πόδα. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος παραδίδεται εἰς ἓν τῶν κυρίων ἁμαρτημάτων, τὰ ὁποῖα μόνον εἰς τὸ θέατρόν εἰσιν ὡραῖα, κτυπᾷ διὰ τῆς πυγμῆς τὴν τράπεζαν πλήρη, ἢ μή, εὐθραύστων ἀντικειμένων. Ἡ γυνὴ κτυπᾷ τὸν πόδα. Πρέπει νὰ λάβῃς τὴν σοβαρὰν ὀργὴν ἀνδρός, κτυπῶντος τὴν πυγμὴν καὶ οὐχὶ τὸν πόδα.

Τὸ κτύπημα τοῦ ποδὸς τῆς Κας. δὲ Ρὼς ἀντήχησεν εἰς τὸ ἐρημιτικὸν οἴκημα. Κατεκλόνισεν ὅλον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς ταύτης, τῆς συνήθως χαριέσσης, ἐχάλασε τὸν κεφαλόδεσμόν της καὶ κατετάραξε τοὺς χαρακτῆράς της· ἡ ὀργὴ μεταβάλλει τὴν κεφαλὴν τῆς Ἥρας εἰς κεφαλὴν Μεδούσης, τῆς ἀσχημοτέρας, ἵνα εἴπω οὕτω, τῶν Γοργόνων, τῆς μυθολογίας. Ἡ Ἥρα ὡμοίαζε συχνάκις πρὸς τὴν Μέδουσαν, διότι ἦτο ὀργίλη. Ἱστοριογράφοι ἀξιόπιστοι βεβαιοῦσιν ὅτι αὕτη ἐδιωρθώθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀφ' ὅτου ὁ Ζεὺς τὴν ἐνέπληξεν. Ὁ κ. δὲ Ρὼς δὲν ἦτο ἄθρησκος εἰδωλολάτρης. Ἀλλὰ τῷ ἐπήρχετο ἰδέα παρομοία τῆς τοῦ Διός, καὶ λαμβάνων ὁλυμπιακὸν ὕφος ἔλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἀπὸ τὸ γραφεῖόν του λαμπάδα τρίκηρον, διὰ τῆς ἄλλης τὴν χεῖρα τῆς γυναικός του, ἣν ἀφῆκε μόνον, ἵν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς αἰθούσης.

— Δὲν ἤθελέ ποτε τὸ πιστεύσει ἐκ μέρους εὐγενοῦς ἀνδρός, ἐρώνησεν ἡ δυστυχής, σεῖς μὲ ἐκδιώκετε τῆς οἰκίας.

Ὁ σύζυγος ἤναψεν ἡσύχως δύο κηρία ἐπὶ τῆς ἑστίας, ἔπειτα ἔθεσε τὴν σύζυγόν του ἀντικρύ, πρὸ τοῦ καθρέπτου.

Ἡ Κα. δὲ Ρὼς εἶδε τὴν κεφαλὴν Μεδούσης.

Καὶ παρευθὺς ἀποσπῶσα τὸ κηρίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ κ. δὲ Ρώς, τὸ ἔρριψε κατὰ τοῦ καθρέπτου. Οἱ καθρέπται εἰσὶν ὑάλινοι· ἡ εἰκών της ἐθραύσθη. Ἀντὶ δὲ πάσης ἀπαντήσεως ἠσθάνετο ὅτι ἐστρέφετο πρὸς τὸν καθρέπτην τῆς ἑστίας, ἔνθα ἔλαμπε κεφαλὴ Μεδούσης, τρομερωτέρα τῆς πρώτης.

Τὴν φορὰν ταύτην ἓν κηρίον τῆς ἑστίας ἀπέπτη.

— Κυρία, τὸ φόρεμά σου ἐκηλιδώθη ἀπὸ τὸ κηρίον εἶπεν ὁ σύζυγος καὶ ἀπεσύρθη. Ἐπιστρέφων εἰς τὸ δωμάτιόν του παρετήρησε τερπνὴν εἰκόνα τοῦ Βιδάλ.

Ἡ Κ. δὲ Ρὼς ἔμεινε λοιπὸν μόνη εἰς τὴν λευκόχρυσον αὐτῆς αἴθουσαν. Παρευθὺς ἤκουσε κρότον ἀργυροειδῆ· Ἐφρύαξε συλλογιζομένη ὅτι τεμάχιον καθρέπτου ἔπιπτε κατὰ γῆς. Ἔκρουσαν τὴν θύραν. Ἔφυγεν εἰς τὸ δωμάτιόν της. Ἡ καλὴ ὑπηρέτρια τῇ ἀνήγγειλεν ὅτι ἤθελέ τις νὰ τῇ ὁμιλήσῃ.

— Τίς;

— Πιστεύω, κυρία, ἡ μικρὰ ἐγγονὴ τοῦ χρυσοχόου.

— Ὁποία ἰδέα, νὰ ἔλθῃ αὐτὴν τὴν ὥραν! Ἂς εἰσέλθῃ.

Ἦτο ὡραία κόρη τοῦ Παρισινοῦ λαοῦ. Δεκαπενταέτις, ὀλίγον ὠχρά, εὐσχήμως ἐνδεδυμένη, ἀλλὰ πενιχρῶς.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, εἶπεν αὕτη μετ' ἀμηχανίας. Σᾶς ἔκαμα νὰ περιμένετε, κυρία.

— Διατὶ δὲν σ' ἔστειλεν ἀρχήτερα;

— Τοῦτο εἶναι σφάλμα μου. Ἰδοὺ τὸ διάδημα.

Ἡ Κ. δὲ Ρὼς ἔθεσε τὸ διὰ πολύτιμα σκεύη κιβώτιον ἐπί τινος τραπέζης.

— Κυρία, δὲν θὰ δοκιμάσητε ἐὰν τὸ διάδημα σᾶς πηγαίνῃ καλά;

Ταῦτα λέγουσα ἡ νεαρὰ κόρη ἐπλησίασεν ἓν κηρίον τῆς σκευοθήκης εἰς τὸν καθρέπτην. Ὁ βραχίων της ἐκρατήθη.

— Ὄχι εὐχαριστῶ!

— Ἡ κυρία εἶναι θυμωμένη! εἶπε τὸ τέκνον.

Ἐγὼ ὅμως προσεπάθησα ὅσον ἠδυνήθην, διὰ νὰ φθάσω ἐγκαίρως. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀφήσω τὸν πάππον μου.

— Καὶ τί συνέβη εἰς τὸν πάππον σου;

—Οὐδέν, κυρία· εἶναι ὀλίγον πληγωμένος.

— Πληγωμένος! καὶ ποῖος τὸν ἐπλήγωσεν;

— Ἀχ! κυρία, δὲν θέλω νὰ σᾶς διηγηθῶ τοῦτο, διότι ἡμεῖς ἐπράξαμεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ πράξωμεν.

— Πῶς; εἶπεν ἡ Κα. δὲ Ρώς, μετ' ἐνδιαφέροντος,

— Θεέ μου! κυρία, εἶπε τὸ τέκνον, ἠξεύρετε ὅτι ζῇ ὁ πάππος μου, καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ἡ χολέρα ἀφήρπασε τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου καὶ ἕνα πρωτότοκον ἀδελφόν, τὸν ὁποῖον εἶχον. Ἀφῆκεν ἐμέ, διότι ἤμην πολὺ νέα, καὶ τὸν πάππον μου, διότι ἦτο πολὺ γέρων. Ἐργάζομαι εἰς τοῦ χρυσοχόου σας. Μοὶ ἔδωκε νὰ καθαρίσω τοὺς ἀδάμαντας τοῦ στέμματός σας. Ὁ πάππος μου εἶναι ξυλουργός. Ἄνθρωπός τις μὲ εἶδεν ἐξερχομένην ἀπὸ τοῦ αὐθέντου μου καὶ μοὶ προσέφερε ἑκατὸν φράγκα εἰς πέντε χρυσᾶ νομίσματα. ἐὰν τῷ ἔδιδον ὅ,τι ἔφερον. Ἦτο τὸ κόσμημά σας. Ἔτρεξα. Δὲν ἐτόλμησε νὰ τρέξῃ κατόπιν μου, ἐπειδὴ εἶχε κακὴν μορφὴν καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρχον κλητῆρες. Ἀλλὰ μὲ ἠκολούθησε μακρόθεν. Κατοικοῦμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Παλαιοῦ—Ναοῦ. Εἶπον τοῦτο εἰς τὸν πάππον μου· ὁ πάππος μου εἶναι χωλός, ἕνεκα ρυκάνης τινος, ἥτις τῷ ἔπεσέ ποτε εἰς τὸν πόδα. Τὸ ἑσπέρας εἰργαζόμην, καὶ ὁ πάππος ἐκόλλα ἓν τῶν ἐργαλείων του, ὅτε ἠκούσαμεν κρότον εἰς τὸ κλεῖθρον, ἀλλὰ δὲν ἦτο κλειδίον τοῦτο. Ὁ πάππος ἠγέρθη ἀνήσυχος, καὶ ἔλαβε τὸ ρόπαλόν του εἰς τὴν δεξιὰ χεῖρα. Ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἦτο ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Εἶπον εἰς τὸν πάππον: Εἶναι αὐτός. Ὁ πάππος ἐκτύπησε δυνατὰ καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίμακος. Ἤκουσα κραυγὴν δυνατήν, ἔπειτα οὐδὲν πλέον. Ἔτρεμον, ἀλλ' ἔλαβον τὸν λύχνον καὶ ὑπῆγον νὰ ἴδω. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦτο ἐκεῖ πλέον, ἀλλ' ὁ πάππος ἦτο ἐρριμμένος ἐπὶ τῆς κλίμακος. Εἶναι κλινήρης τὴν στιγμὴν ταύτην. Διῆλθον τὴν ἡμέραν πλησίον του, περιποιουμένη αὐτόν. Εἶχε πυρετόν. Ἤθελε νὰ πίῃ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ δὲν τὸν ἀφῆκα. Ἐροβήθην μὴ ἀποθάνῃ. Τέλος ἐκοιμήθη ὀλίγον ἡσυχότερα, καὶ ἐγὼ ἦλθον.

Ταῦτα ἦτο πολὺ διὰ τὰ ὑπερερεθισμένα νεῦρα τῆς Κας. δὲ Ρώς. Κατεκλείσθη εἰς δάκρυα, ἐναγκαλιζομένη τὸ τέκνον, ὅπερ ἔκλαιεν ἐπίσης. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ἐγκαταλείψεως, ἐφάνη ὀλίγον συγκεκινημένη.

— Εἶναι τὸ αὐτό, εἶπεν αὕτη, θὰ εἴπω ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, ὡς ἤθελον εἰπεῖ ἄλλοι, ὅτι σεῖς αἱ ὡραῖαι κυρίαι, δὲν εἴσθε φιλεύσπλαγχνοι.

— Περίμενέ με μίαν στιγμὴν, εἶπεν ἡ Κ. δὲ Ρώς.

Διευθύνθη πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ συζύγου της. Ἡ αἴθουσα μαγευτικῶς ἐρωτίζετο, καὶ οἱ ἐθραυσμένοι καθρέπται, παρήγαγον λαμπρὰ ἀποτελέσματα κυλινδροειδοῦς διόπτρας. Ὁ Κ. δὲ Ρὼς ἐκάθητο ἐπὶ ἀνακλίντρου, ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν σελίδα, τὴν ἀναφέρουσαν ὅτι ὁ Βέλλιγκτων οὐδέποτε ἐπεδιώρθωσεν αὖθις τοὺς καθρέπτας τοῦ ξενοδοχείου του, θραυσθέντος ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Λουδίνου, ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ἐλησμόνησαν τὴν Βατερλώ. Ὁ Κ. δὲ Ρὼς εἶχε τὸ ὕφος παρεμφερὲς τῷ Βελιγκτῶνι.

— Τί πράττεις αὐτοῦ, φίλε μου; εἶπεν αὕτη.

— Ἔγραψα τὴν τριακοσιοστὴν πρώτην πρόσκλησιν. Παρατηρῶ τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον θὰ προξενήσωμεν αὔριον.

Ἐμειδίασεν αὕτη, ἐκάθισε πλησίον του καὶ τῷ διηγήθη ὅ,τι ἤκουσε πρὸ ὀλίγου.

Ἐννοῶ, εἶπε τέλος οὗτος, θέλεις νὰ ζεύζωσι· θὲς τὸν πῖλόν σου.

Ἡ μικρὰ ἐργάτις εἰσῆλθεν ἡ πρώτη εἰς τὴν ἅμαξαν. Ὁ ἁμαξηλάτης ἐκπληκτος ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν ταύτην· ὁδὸς Παλαιοῦ—Ναοῦ, ἀρ. * *

Ὁ ἀγγλικὸς ἵππος, ἀγορασθεὶς ἐκ Δρόκ, τοὺς ἔφερε ταχέως μέχρι τῆς ὁδοῦ τοῦ Παλαιοῦ—Ναοῦ, ἀνὰ μέσον τῆς δενδροστοιχίας, φωτιζομένης καθ' ἑκάστην ὡς εἰς ἑορτήν. Τὴν ἑσπέραν βλέπει τις τὰ ἐργαστήρια τῆς Ἰταλικῆς δενδροστοιχίας φωτιζόμενα διὰ τοῦ ἀεριόφωτος, διότι τὸ φῶς τοῦ ἀερίου κινεῖ, τὸν ὀφθαλμὸν καὶ διεισδύῃ μέχρι βάθους. Τὴν ἡμέραν βλέπει τις τὰ ἐπιδεικνυόμενα ἐμπορεύματα, τὴν ἐπιφάνειαν. Εἰς τὴν πλησίον τῆς ὁδοῦ τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου ἄνοδον, ἡ Κα. δὲ Ρὼς ἔρριψεν ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἁμάξης βλέμμα ἀνήσυχον. Ὁ κ. δὲ Ρὼς παρετήρησε παρευθύς.

Θέλεις νὰ σταματήσωμεν; ἠρώτησε τὴν σύζυγόν του.

Οἱ ἀριστοκρατικοὶ κατῆλθον εἰς τὸν πωλοῦντα καθρέπτας ἔμπορον αὐτῶν. Ἡ Κα. δὲ Ρὼς ἠγόρασε δύο λαμπροὺς καθρέπτας καὶ διέταξε νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς τὴν

οἰκίαν αὐτῆς τὴν ἐπιοῦσαν, κατὰ τὴν πρώτην ὥραν. Ἀνέβησαν πάλιν εἰς τὴν ἄμαξαν, καὶ ἀφίκοντο εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα κατῴκει ὁ γέρων μετὰ τῆς ἐγγονῆς αὐτοῦ. Ἀνῆλθον ἐξ πατώματα καὶ ἐσταμάτησαν ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε ἄλλο. Ἡ μικρὰ κόρη ἤνοιξε τὴν θύραν, ἧς ὁποίας αὕτη εἶχε τὴν κλεῖδα, ἤναψε, ψιλαροῦσα, καρία, ἔπειτα ἐπέστρεψε θέτουσα τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα.

— Κοιμᾶται, εἶπεν.

Ἡ Κα. δὲ Ρὼς παρετήρησε στιγμάς τινας τὴν κεφαλὴν τοῦ γέροντος πληγωμένου.

— Ἐλθὲ αὔριον τὴν πρωΐαν εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἶπέν αὕτη, πρόσεχε μὴ λησμονήσῃς.

Ὅταν ἀνῆλθεν ἐκ νέου μετὰ τοῦ συζύγου της εἰς τὴν ἄμαξαν ἐσκέπτετο διὰ τὸ δῶρον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ δωρήσῃ εἰς τὸν γέροντα τοῦτον, καὶ εἰς τὸ παιδίον τοῦτο.

Τὸ μεσονύκτιον ὁ κ. δὲ Ρὼς ἐκάθητο εἰς τὸ γραφεῖόν του μετὰ τῆς Κας. δὲ Ρὼς πρὸ μεγάλης πυρᾶς, ἔνθα ἔσχιζε μίαν πρὸς μίαν ἁπάσας τὰς προσκλήσεις μετὰ τοσούτου κόπου γραφείσας. Ἡ Κα. δὲ Ρὼς ἠρίθμει μὲ τοὺς μακροὺς αὐτῆς δακτύλους.

— Τοῦτο θὰ ταῖς χορηγήσῃ βεβαίως τρεῖς χιλιάδας φράγκων ; ἠρώτησεν αὕτη.

— Ὀφείλεις ἐξ ἅπαντος νὰ ἔχῃς τραγῳδιστὰς καὶ μουσικοδιδασκάλους ;

— Ναί.

— Θὲς πέντε χιλιάδας. Ἀρίθμησον τὰ διὰ τὴν μουσικὴν συμφωνίαν γραμμάτια εἰς δέκα χιλιάδας.

— Ναί, ἀλλὰ . . . οἱ καθρέπται τῆς αἰθούσης, εἶπεν αὕτη, γενομένη ἐρυθρὰ ἔκ τινος ἀνταυγάσεως τῆς ἑστίας.

— Τοὺς πληρόνω. Δὲν ἁρμόζει νὰ κλέψῃ τις τοὺς πτωχοὺς τούτους ἀνθρώπους. Λοιπὸν αὔριον, ἡμέραν τρίτην, θὰ ἔλθῃς νὰ δείξῃς τὸ στέμμα σου εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἰταλῶν. Θὰ τὸ ἴδωσιν ἐκεῖ κάλλιον ἢ εἰς τὴν οἰκίαν σου Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας θὰ λάβω πέντε χιλιάδας φράγκων παρὰ τοῦ τραπεζίτου μου, καὶ ἐὰν θέλῃς θὰ τὰ φέρωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Παλαιοῦ Ναοῦ.

— Πόσον εἶσαι παράδοξος.

— Ὄχι, εἶμαι ἥσυχος.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ.

Μεταξὺ τῶν ἐν Νυμφαίῳ ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν ἐδημοσιεύσαμεν ἄλλοτε ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ (*) ἀνεύρομεν ἐσχάτως καὶ τὰς ἑπομένας τρεῖς :

I.

ΤΙ]ΒΕΡΙΩΙΚΛΑΥ[ΔΙΩΙ
. . ΠΦΙΟ . . Η]ΘΥ[ΕΙ .
. . ΝΟΙΣ . . . ΣΙΝΤ . . .
. . ΥΤΟΟΙΚ . . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, εἶναι πιθανῶς θέσπισμα θυσίας διὰ τὸν αὐτοκράτορα. Εὕρηται δὲ ἔν τινι οἰκίᾳ παρὰ τῷ ἁγίῳ Χαραλάμπῳ (**).

II.

. . . ΥΟΥΤΟΤΟ . . . . .
. . ΑΝΓΟΙΟ.Δ . . . .
. . ΑΦ . ΝΕΙΚ . ΝΙ . ΑΙ .
. . Ε . . ΕΠΤΟ . . ΚΑΙ .

Αὕτη εὕρηται παρὰ τῷ διὰ τῆς κωμοπόλεως ποταμῷ διερχομένῳ. ὄπισθεν τῆς οἰκίας τοῦ Κ. Ἀντωνίου Βακαλοπούλου, ἀνδρὸς τὰ μάλα σεβομένου καὶ ὡς κοινῷ πατρὶ θεωρουμένου, ἕνεκα τῶν πολλῶν του εὐεργεσιῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν πρόοδον ἀγάπης. Εἶναι δὲ βυζαντινῆς ἐποχῆς.

III.

. ΤΗΝΕΝΟΣ . . -
. . . ΥΣΤΟΥΖΜ . .

Τὸ τεμάχιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν γραμμάτων φαίνεται τοῦ γ'. Μ. Χ. ἴσως αἰῶνος, εὕρηται ἐπὶ τῷ τοίχῳ τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οἰκίας. (***)

(*) Ἴδε Ἀνατολ. Ἐπιθεώρησιν σελ. 195.

(**) Μνῆμα ὀθωμανικόν, ὅπου νομίζεται ὅτι ἦτο ἄλλοτε ἐκκλησία πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγ. Χαραλάμπους.

(***) Ἡ νῦν ἐν Νυμφαίῳ ἐκκλησία πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγ. Νικολάου ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν βυζαντινήν. Μεταξὺ ὅλων, τῶν εἰς ὀθωμανικὰ προσευκτήρια μεταβληθεισῶν ἐκκλησιῶν αὕτη μόνη παρεχωρήθη τοῖς χριστιανοῖς. Κατεστράφη δὲ ἐπὶ τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως. Ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς καταστροφῆς της ὑπῆρχε ἴδιον διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀφιερωθὲν νεκροταφεῖον, Ἀνηγέρθη δὲ ἐκ βάθρων τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων τῷ 1840. Ἀνεγειρομένης ἡ προθυμία τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παρθένων ὑπερτέρει.

Ἐπὶ δὲ τῆς βρύσεως τοῦ Μπελκαΐβέ, ὅτις κεῖται παρὰ τῇ πρὸς Νυμφαῖον ὁδῷ ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή :

VI.

ΑΔΔΑΝΑΝΝΝ
ΕΙCΡΑΤΙΑΝΟ.
ΑΛΕΝΤΙΝΑΝ
ΤΗ. ΟΟΟΣΙΟ
ΕΤ. . ΝΕΑΟΙΡΙ
SSIMHSSEMPE.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μετεφέρθη ἐκ τοῦ κάτωθεν τοῦ εἰρημένου καφρενείου ἀρχαίου χωρίου, νῦν ἐν ἐρειπίοις ὄντος.

Τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἦτο μεταξὺ τὸ μπεγιάζ μπρὰς καὶ σαρὴ καγιά, εἶναι, ὡς ἐκ τῶν νῦν ἐκεῖ ἐρειπίων, στηλῶν καὶ διαφόρων μαρμάρων, ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὸ ἀρχαῖον του ὄνομα ἄγνωστον εἰς ἐμέ· νῦν δὲ τὸ μέρος τοῦτο, παρὰ τῷ ὁποίῳ εὑρίσκεται καὶ τὸ τουρκικὸν χωρίον Καββακλὴ δέρρέ, καλεῖται μπέλλ.

Α. Ι. Παππαδόπουλος.

ΕΡΩΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

ὑπὸ

ΕΡΝΕΣΤΟΥ Δ'ΕΡΒΙΛΛΥ.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

—

Α'.

Ἐξεπλάγην ὑπερβολικῶς, ὅταν ἀνέγνωσα πρὸ μηνὸς σχεδὸν εἰς τὰς « τοιχοκολλημένας Προκηρύξεις, » τὴν ἀλλόκοτον ταύτην ἀγγλικὴν εἰδοποίησιν.

☞ ΑΛΗΘΗΣ ΕΡΩΣ δυνάμενος νὰ προσφέρῃ τὰς καλλιτέρας πληροφορίας, ἐπιθυμεῖ νὰ τεθῇ, εἴτε παρά τινι κυρίᾳ, εἴτε παρά τινι ἀγάμῳ, ὡς αἴσθημα συντροφίας.

Ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ δεχθῇ τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα καὶ παρ' ἐγγάμοις.

Μέτριαι ἀξιώσεις. — Ὁ βουλόμενος ἀπευθυνθήτω εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος.

Ἀρ. 36,547.

Περίεργος ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀλλ' ὀκνηρότατος ἐκ φύσεως, καίτοι ζωηρῶς δελεαστικὸς διὰ τῆς παραδόξου ταύτης ἀγγελίας, ἀπεφάσισα τριάκοντα ἡμέρας νὰ γράφω, ὅπως μείνῃ εἰς τὸ γραφεῖον τῶν Μικρῶν Τοιχοκολλήσεων.

Ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἤθελον ἔχει ἐλπίδα τινὰ ἀπαντήσεως, ὀρονῶν ἀφελέστατα, ὅτι ἀληθὴς ἔρως ἔχων πιστοποιητικὰ τακτικά, ἠδύνατο εὐκόλως νὰ περάσῃ εἰς Παρισίους.

Ἀλλά, πρὸς μεγάλην μου σύγχυσιν, χθὲς ἔμαθον ἐξ ἐπιστολῆς, ἥτις μοι ἐδόθη ὅταν ἠγειρόμην τῆς κλίνης ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔρως— «μὴ τοποθετηθεὶς πρὸς τὸ παρόν» ἦτο «εἰς τὴν διάθεσίν μου· διηγοῦμαι τὴν πρότασίν του· τὸ πᾶν— «μετ' ἐντελοῦς βεβαιότητος τῶν πλέον διακεκριμμένων αἰσθημάτων αὐτοῦ».

Ἀπεφάσισα, ἀμέσως, τοὐλάχιστον τότε νὰ μὴ ἀφήσω τοιαύτην ὡραίαν περίστασιν, νὰ γνωρισθῶ μετὰ προσώπου ἐπίσης λίαν εὐαρέστου, κατὰ τὸ λέγειν τῶν μυθιστορημάτων τῶν ὁδῶν καὶ τῶν δασῶν

Ὅλεν, ἀφ' οὗ ὡμίλησα περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου εἰς δέσποινάν τινα προσφιλῆ μου, βεβαιῶν αὐτὴν ὅτι ὁ κύριος σκοπός μου ἦτο οὐχὶ ν' ἀποκτήσω νέον ἔρωτα, τοῦ ὁποίου δὲν εἶχον ἀνάγκην, ἀλλὰ νὰ σχεδιάσω σπουδὴν ἀξιόλογον ἴσως,— πρᾶγμα δυσχώνευτον μεταξὺ ὑμῶν— μετέβην εἰς τὴν Λατίνων συνοικίαν, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὴν ὑπολειπομένην, εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν ὑπὸ ἀνταποκριτοῦ μου πρόσκλησιν, ἐν τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἐπιστολῇ αὐτοῦ.

Β'.

Ἐλεεινότης! — Ὁ ἀληθὴς ἔρως — ὡραιότατος νεανίας, πεπροικισμένος ὑπὸ τῆς ἀπεριορίστου ταύτης χάριτος τῶν ἀρχαίων ἀνδριάντων, τῶν ὁποίων τὰ τεκτονικὰ ποικίλματα τῶν γραμμῶν καὶ αἱ ἔντεχνοι ἀναλογίαι, καθιστῶσιν ὡραῖα, ἀλλ' αἱ ἀναμνήσεις ἀποκαθιστῶσιν ἀξιαγάπητα καὶ νέα— κατῴκει εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα— ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἕκτον τῆς ὁδοῦ Ἰατρικοῦ Σχολείου.

Τὸ δωμάτιον, ἡ ὑματιοθήκη καὶ ἑπομένως τὸ βαλάντιον τοῦ πτωχοῦ διαβόλου

ἔρωτος, ἦσαν ἐστολισμένα — ὡς τὰ λάχανά εἰσιν ὁμοίως εἰς τὰ ξενοδοχεῖα μετὰ τῶν περδίκων— τοῦτέστι πολὺ ὀλίγον.

Μ'ὅλην τὴν φιλαργυρίαν του,οὐχὶ μεταμορφωμένην, τὸ οἴκημα δὲν ἦτο ἀξιοδάκρυτον.--Ἠσθάνετό τις ἀορίστως πλανωμένην τὴν ἐλπίδα. Αὐτὸ τὸ ἴδιον πρόσωπον τοῦ «ἀληθοῦς ἔρωτος,» ὀλίγον ἀδύνατον καὶ ὠχρόν,ἀνέλαμπεν ἐξ ἐνδομύχων τέρψεων,ἀπεγνωσμένων ἐν τῇ ζωῇ των, ἀριθμουσῶν μεθ' ὑπομονητικῆς καρδίας ἐπὶ τῆς ὀψιγενοῦς δόξης.

Ἡ γλυκεῖα γαλήνη, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ συνείδησις τῆς ἀθανασίας, ἠκτινοβόλει μετριοφρόνως ἐπὶ τοῦ ἔρωτος τούτου, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ, οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην πόλιν, ἀναπληρωματικήν.

Ἔβλεπέ τις εἰς τὸν ὄροφον— τὸν τελευταῖον τῶν ὀρόφων, ὦ αἰών μου! ἱερὰ ἀντικείμενα καὶ παρήγορα, ἐφ' ὧν ἀγαπῶσι ν' ἀναπαύωνται οἱ ὀφθαλμοί, ὅταν ἡ κεκοπιακυῖα ἰδέα ἐπανέρχεται ἐκ τῶν εἰς ἀύλους τόπους ταξειδίων της. ἀνθοδέσμην ῥόδων καὶ ἴων, Ἀφροδίτην τῆς Μήλου τόμοντῆς Μασσὲ καὶ κλάδον εὐλογημένης δάφνης— συντρόφους πιστοὺς τοῦ ἔρωτος, ζώσας ἀναμνήσεις, ὧν ἡ ἄφωνος εὐγλωττία ἐνδυναμόνει τὴν ψυχήν, διώκει τὴν ἀποθάρρυνσιν καὶ τὴν εἰρωνείαν, καὶ τὴν καλεῖ :— Θεόν, Φύσιν, Ποίησιν Τέχνην.

Γ'

Ὁ ἀληθὴς ἔρως ἐμειδίασε πρὸς ἐμὲ ἡσύχως,ὅταν εἰσῆλθον-δὲν τολμῶ νὰ εἴπω εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν. Μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἐνόμισα ὅτι ἐνόησα,ἐκ τῶν εὐπροσηγόρων λόγων του,ὅτι ἐζήτει συγγνώμην,ζῶν εἰσέτι ἐναντίον τοῦ κόσμου καὶ τοῦ σύρμου,καὶ πρὸ πάντων διότι μὲ διετάραζεν.

Ἐν παρόδῳ δ' εἰπεῖν ἀνεγνωρίσθημεν ἀμέσως.-πῶς διάβολον τὸ μνημονικόν μου ἠδυνήθη νὰ μοὶ παίξῃ τὸ παιγνίδιον ἐκεῖνο, ὥστε νὰ μὴ τὸ ἐνθυμηθῶ πρότερον.

Ἄλλοτε, τῷ ὄντι, εἰς δύο ἢ τρεῖς περιστάσεις.—Ἀλλοίμονον, δὲν ἐβλεπόμεθα. Τίνος εἶναι τὸ σφάλμα;

«— Ἀγαπητέ μου παλαιὲ φίλε, δὲν ἔρχομαι νὰ σᾶς προτείνω ὅπως σᾶς ὑπηρετήσω. Ἡ καρδία μου δὲν φέρεται πλέον ἐπὶ τῶν τετραγωνικῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατευμάτων.— Ἡ ψυχή μου ἔχει ἥμισυ μισθόν.— Ἀλλ' ἔρχομαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω ποῦ δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος;

«Ἀγαπητέ μοι παλαιὲ φίλε, ἀπεκρίθη μετὰ στεναγμοῦ, οὐδὲν ἀπαιτῶ ἤδη ἐξ ἀγαθότητός σας. Καὶ δι' ὑμᾶς μόνον θὰ ἔμενα εἰς Παρισίους, ἀλλὰ σκοπεύω ν' ἀπέλθω εἰς Ἰσλανδίαν.

«— Εἰς τὴν πατρίδα τοῦ ἰχθύος. Οὐδεμία σκιὰ ἀληθῶς ἐκεῖ, πλὴν ὀλίγος ἥλιος. Παράδοξος ἰδέα.

«— Ἀλλοίμονον! εὑρίσκει τις εἰσέτι ψυχὰς νέας καὶ φλογερὰς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἂν καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι κατάψυχρον.

«— Μὰ τὴν πίστιν μου, ὡς πρὸς τὰ ψύχη προτιμῶ ἔτι μᾶλλον τὴν Ἡμόδαν, κατά τινας σχεδὸν ἐπανορθώσεις. Δέν με λέγετε πόθεν ἤρχεσθε, ὅταν ἡ ἀγγελία σας ἐποιχοκολλήθη;

«— Ἤρχόμην ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς!

«— Διάβολε!— Τὰ ἐναντία ἄκρα ἐπικρατοῦσι παρ' ἡμῖν! Τί διάβολον ἐπράττετε κατὰ τὸν θερμὸν ἐκεῖνον καιρόν;

«— Κατ' ἐκεῖνον τὸν θερμὸν καιρόν, σᾶς ζητῶ συγγνώμην, ἤμην ὁ εὐτυχὴς καὶ χαρίεις δοῦλος ζεύγους ἐρωτικοῦ, μέλανος ὡς οἱ πίλοι μας, ἐχόντων ὡς μόνον στολισμόν, τὸν χιτῶνα Ἄγγλου γεωγράφου, ἀπολεσθέντος εἰς τὰ στήθη των.

«— Ἀ! διάβολε!

— Ἔζων ἀπὸ σκώληκας τιγανισμένους καὶ ἀπὸ τὰς πλευρὰς ἀγρίου θηρίου. Διήγον ἥδιστα. Ἀλλὰ Γερμανὸς καθηγητής, ἐκ τῶν τεσσαράκοντα ἀκαδημαϊκῶν, διαδιαβαίνων εἰς τοὺς φοίνικας ἡμῶν, διέφθειρε τὴν σύζυγον . . .— Ἐγὼ τότε ἐδέησε ν' ἀπέλθω.

«— Δύστινος ἔρως!— Νομίζω ὅτι εἶσθε ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν κατακαίεσθε ἀπὸ περισσότερα πυρὰ παρ' ὅσα ὑμεῖς ἀνάπτετε, ὡς ἡ Φαῖδρα;

«— Ὡς καὶ εἰς τὴν μουσικήν· ὡραιότατα. Παλαιὰ παροιμία. Ὁ Γοῦϋ δ' Ἀρέζζο τὴν ἐφεῦρεν. — Ἀλλ' εἰπατέ μοι, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν σας, πῶς ἐζήσατε;

«— Ἡ ἀγγελία τῆς ἐφημερίδος, ὑπέλαβεν ὁ ἀληθὴς ἔρως, ἀνεγνώσθη. Ἔλαβον μέγαν ἀριθμὸν προσκλήσεων.— Κατὰ τύχην ἐξέλεξα μίαν δωδεκάδα, καὶ ἵνα κάλλιον ὁμιλήσω, ἀφέθην νὰ διηγηθῶ εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐξ διευθύνσεών μου.

Ἀχ! Διηδηθῆτέ μοι τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Ὀδυσσείας σας.

(ἀκολουθεῖ).

ΤΟΡΚΟΥΑΤΤΟΣ ΤΑΣΣΟΣ.

(Συνέχ. ἴδε φυλ. Γ.)

—

Ἐνῷ ὁ ποιητής μας εὐτυχῶς διήγαγε παρὰ τῷ φίλῳ του Μάνσῳ νέον συμβεβηκὸς ἐξήγειρε τὴν φυσικήν του ἀστάθειαν. Ἀποθανόντος τοῦ Πάπα Σίξτου ἀνηγορεύθη ὡς τοιοῦτος ὁ Καρδινάλιος Ἱππόλυτος Ἀλδοβρανδίνης ὑπὸ τὸ ὄνομα, Κλήμης ὄγδοος. Ὁ ἀνεψιός τούτου Καρδινάλιος Κύνθιος γνωρίσας τὸν Τάσσον κατὰ τὴν τελευταίαν εἰς Ρώμην μετάβασίν του καὶ πολὺ ἐκτιμήσας καὶ ἀγαπήσας αὐτὸν τὸν παρακινεῖ, πολλὰ ὑποσχόμενος, νὰ μεταβῇ καὶ κατοικήσῃ εἰς Ρώμην μονίμως, ὅπου ἤθελε τὸν εἰσαγάγει παρὰ τῷ θείῳ του Πάπα, ὅστις πολὺ τὸν ἐθαύμαζε καὶ ὅπου ἤθελε χαίρει πολλῆς τιμῆς.

Ἡ κολακευτικὴ αὕτη πρόσκλησις διηρέθισε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δόξης, ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Τάσσου καὶ ἀποφασίζει νὰ ἀφήσῃ τὸ εἰρηνικὸν ἄσυλόν του ὅπως μεταβῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἁγίαν πόλιν. Πολὺ λυπούμενος διότι ἔμελλε ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ φίλου του Μάνσου, ἀποχαιρετᾷ τοῦτον μετὰ συντετριμμένης καρδίας κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ θλιβεροῦ προαισθήματος τοῦ θανάτου, σχεδὸν πάντοτε προβλεπομένου ὑπὸ τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν, καὶ λαμβάνει τὴν πρὸς τὴν Ρώμην ἄγουσαν.

Ἐδῶ, ἐπιτρέψατέ μοι, νὰ σᾶς ἀναφέρω συμβάν τι ὅλως πρότυπον καὶ προσεπιμαρτυροῦν τὴν ὑπόληψιν καὶ λατρείαν ἣν καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κατωτέρας καὶ ἀγρίας τάξεις τοῦ λαοῦ εἶχεν ἀποκτήσει ὁ λαμπρὸς Τάσσος.

Τὸ πλεῖστον τῆς Ἰταλίας ἐμαστίζετο, τότε ὑπὸ ληστρικῶν συμμοριῶν ἐμποδιζουσῶν τὴν ἀσφαλῆ ὁδοιπορίαν καὶ ἀναγκαζουσῶν τοὺς ὁδοιπόρους νὰ ταξειδεύωσι συνηνωμένοι καὶ ὁπλισμένοι. Ὁ Τάσσος ἠναγκασμένος νὰ κάμῃ τὸ εἰς Ρώμην ταξείδιον, ἠνώθη μὲ ὁμάδα τινὰ ὁδοιπόρων ἐκεῖ διευθυνομένην, καὶ μέχρι μὲν Μόλας, μικρᾶς πόλεως τῆς Γαέτας, ἀνενοχλήτως ἐπροχώρησαν, ἐκεῖ ὅμως μανθάνουν, ὅτι ἡ πολυάριθμος συμμορία τοῦ φοβεροῦ λῃστάρχου Sciarra ἐλυμαίνετο τὰ πέριξ.

Σκέψεως γενομένης τότε περὶ τοῦ πρακτέου ὁ ἀσθενὴς μὲν τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ πάντοτε εὐγενὴς καὶ ἀνδρεῖος Τορκουάτος θαρραλέως ἐπρότεινε ν' ἀκολουθήσουν τὸν δρόμον των, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὑπερασπισθῶσι ἑαυτοὺς κατὰ τῶν αἱμοβόρων ἐκείνων θηρίων. Ἀλλ' ἡ πρότασίς του ἀπερρίφθη ὑπὸ τῶν πλείστων συνοδοιπόρων, προτιμησάντων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Μόλαν, ὅπου καὶ ἐπολιορκήθησαν ὑπὸ τοῦ Sciarra.

Ὁ βασιλεὺς οὗτος τῶν ὀρέων ὁ παντοῦ φόβον ἐνσπείρων καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἀρεσκόμενος, ἦτο κατὰ παράδοξον τῆς φύσεως θέλησιν, φιλόμουσος καὶ γενναῖος ἐν τῇ ἀγρίᾳ του μεγαλειότητι, μαθὼν ὅτι ὁ ἔνδοξος ποιητὴς ἦτο μεταξὺ τῶν πολιορκουμένων εἰς Μόλαν ὁδοιπόρων, τῷ πέμπει ἄγγελον διὰ νὰ τὸν βεβαιώσῃ περὶ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ ὃν ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον του ἄνευ οὐδενὸς φόβου. Ὁ Τάσσος ὅμως δὲν ἐθέλχθη ποσῶς ἀπὸ τὰ δείγματα αὐτὰ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς λατρείας ἣν ἀρχηγὸς κακούργων ἀπέδιδε εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ φήμην του, ἡ ψυχή του μαρανθεῖσα ἀπὸ τὰς πολλὰς βασάνους καὶ θλίψεις ἦτο ἀναίσθητος πλέον, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔκτακτα δείγματα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦθν πρὸς αὐτὸν ἔτρεφε ἅπασα ἡ Ἰταλία. Ἕνεκα τούτων δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν τοῦ λῃστάρχου, ἀποπέμπει λοιπὸν τὸν ἄγγελον μὲ τὰς εὐχαριστήσεις του πρὸς τὸν γενναῖον ἀρχηγόν του, πληροφορῶν ἐν ταυτῷ τοῦτον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς συνοδοιπόρους του.

Ὁ λῃστὴς ὅμως ἐπιθυμῶν νὰ δόσῃ δείγματα σπάνια τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸ ἀγλαΐσμα τῆς πα-

τρίδος του, πέμπει δεύτερον ἄγγελον διὰ νὰ τὸν διαβεβαιώσῃ ὅτι χάριν αὐτοῦ ὁ ἀρχηγός του ἀπεσύρετο τῆς Μόλας καὶ ἄφινε ἐλευθέραν τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης εἰς Ρώμην ἄγουσαν.

Οἱ ὁδοιπόροι βεβαιοῦντες περὶ τῆς γενναίας καὶ εὐγενοῦς ταύτης πράξεως τοῦ Sciarra καὶ εὐγνωμονοῦντες τῷ Τάσσῳ εἰς ὃν ὤφειλον τὴν ζωήν των, ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδόν των καὶ σῶοι καὶ ὑγιεῖς ἀφικνοῦνται εἰς Ρώμην, ὅπου ὁ Τορκουάτος ὑποδέχεται θριαμβευτικῶς ὑπὸ τοῦ Πάπα, τοῦ ἀνεψιοῦ του τῆς αὐλῆς καὶ ἐνθουσιόντος λαοῦ.

Ἐνταῦθα, ὡς ἐν συνεφῷδει νυκτὶ ἐπὶ στιγμὴν διαλάμπει ἡ σελήνη διὰ τῶν διωκομένων καὶ παλαιόντων μαύρων νεφῶν, οὕτω τότε ἐφάνη ὅτι ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸ πλευρόν του ἡ ἀθλία Μοῖρα ἥτις ἔχαιρε βασανίζουσα αὐτὸν καὶ ἀγαλομένη ἡ ἀγαθὴ Μοῖρα ἥπλωσε τὴν εὐτυχῆ χεῖρά της ἐπὶ τῆς ἐνδόξου κεφαλῆς τοῦ Τάσσου προστατεύουσα αὐτόν.

Πρὸ ὀλίγου ἐκληρονόμησε εἰσόδημα 200 δουκάτων ἐκ τῆς μητρός του, ἄλλο τόσον ποσὸν δουκάτων τῷ ἐχορήγησε ὁ Καρδινάλιος Κύνθιος, πάντες δὲ ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ τὸν εὐχαριστήσωσι καὶ τὸν ἐπανίδωσιν ἔνδοξον καὶ ἥσυχον.

Πλὴν ματαίως, τὸ πᾶν εἶχε νυστευθῆ δι' αὐτόν, αἱ διηνεκεῖς ταραχαί, τὰ πραγματικὰ δεινά του, αἱ φανταστώδεις ἀνησυχίαι του, αἱ καταβασανίζουσαι τὴν ζωήν του, εἶχον ἤδη ἐξαντλήσει τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματός του.

Φαίνεται δὲ πάλιν ὅτι ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Πάπα προῆλθον αἱ βάσανοί του καθ' ὅσον ἕνεκα ἐπισυμβάσης ταραχῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθῃ τούτων, ὡς γνωρίζων ἤδη καλῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν τοιούτων ἐρείδων, λαβὼν τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ, προετοιμάζετο πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὁ Καρδινάλιος Κύνθιος, ὅστις πολὺ τὸν ἠγάπα καὶ ἐπεθύμει ν' ἀνεγείρῃ τὰς καταβληθείσας δυνάμεις του καὶ ἀναζωογονήσῃ διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς δόξης τὴν ἀποθαρρυνθεῖσαν ψυχήν του, κατόπισε τὸν θεῖόν του Πάπαν νὰ στείλῃ τὸν ποιητὴν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου κατώρθωσε νὰ τὸν κρατήσῃ εἰς Ρώμην ἂν καὶ ἄκοντα.

(ἕπεται συνέχεια).

Ο ΕΝ ΤΗι ΘΑΛΑΣΣΗι ΕΡΩΣ

ὑπὸ

ΟΣΚΑΡ ΚΟΜΜΕΤΤΑΝ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

—

Σημειώσεις

ἐπὶ τοῦ λευκώματος περιηγητοῦ τῶν ἀπωτάτων μερῶν.

—

Ὁ ἔρως οὐδαμοῦ ἀπόλλυσι τὰ δικαιώματά του.

Βαδίζει μὲ τὰ ἱστία καὶ μὲ τὸν ἀτμὸν κυλίεται.

Τὸν βλέπομεν, εἰσδύοντα μεταξὺ τῶν πρυσρύγων καὶ ἀσκοῦντα τὰς θωπείας ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἐπιβατῶν τῆς πρώτης θέσεως.

Εἶναι δὲ τὰ μάλιστα τολμηρὸς καὶ κοῦφος ἐντὸς τῶν ἀτμοπλοίων, τῶν ὁποίων ὁ ὁρμητικὸς καὶ κανονικὸς πλοῦς ἐπιτρέπων τὸν ὡς ἔγγιστα βέβαιον ὑπολογισμὸν τῆς ἡμέρας τῆς ἀφίξεως, κανονίζει οὕτω προηγουμένως τὸ τέρμα τῶν εὐφρόνων ῥαδιουργιῶν.

Ὁ ἔρως δεικνύεται εὐαισθητότερος εἰλικρινέστερος πραγματικὸς διακαέστερος ἐπὶ τῶν ἱστιοφόρων πλοίων, τῶν ὁποίων ὁ πλοῦς, ὀλιγώτερον ταχὺς τοῦ πλοῦ τῶν ἀτμοπλοίων, καὶ πάντοτε ἀβέβαιος ἀφήνει ἀπροσδιόριστον τὴν ὥραν τῆς ἀφίξεως.

Τὰ μεγάλα πάθη ἐν τῇ θαλάσσῃ δὲν ἐμπνέονται, ἵνα εἴπω οὕτω, εἰμὴ εἰς τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα, καὶ ἐὰν ἡ στατιστικὴ ἥτις εἰς πάντα ἀναμιγνύεται, δικαίως ἤθελεν ἀναμετρήσει τὸν ἀριθμὸν τῶν γάμων, τῶν γινομένων ἐκ τῶν ἐν τοῖς πλοίοις συνεντεύξεων, ἤθελεν εὕρει, εἰμὶ βέβαιος ὅτι ὁ ἀτρὸς ἐπρωμνήθευσε τοὐλάχιστον ἥμισυ τέταρτον.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς περὶ ὅλης τῆς θλιβερᾶς ἐπιρροῆς τοῦ ἑλικος, ἐπὶ τῶν καρδιῶν τῶν λίαν εὐαισθήτων.

Θέλω διηγηθῆ ἓν παράδειγμα.

Εἰς ἓν τῶν εὐρυχωροτέρων καταστημάτων τοῦ Παρισινοῦ συρμοῦ, νέος ὑπάλληλος, τὸν ὁποῖον θὰ ὀνομάσω Λαγκεβέν, ἠράσθη τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς νεάνιδος ὑπαλλήλου ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι, καὶ τὴν ὁποίαν θὰ ὀνομάσω Ἀλφονσίνην.

Ὁ Λαγκεβὲν ἰδιαιτέρως ἐργαζόμενος εἰς τὴν πώλησιν τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, εἶχε τὸ γενικόν του δωμάτιον εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, ἐν ᾧ ἡ Ἀλφονσίνη, ἐργαζομένη εἰς τὴν λινοστολήν, εὑρίσκετο εἰς τὰ εἰσόγεια. Ὁ ἔρως, ὅστις πάντα κατανικᾷ τὰ ἐμπόδια, οὐδόλως ἐκοπίασε νὰ πλησιάσῃ καρδίας, χωριζομένας δι' εἴκοσι τὸ πολὺ βαθμίδων κλίμακος.

Ἡ δεσποσύνη Ἀλφονσίνη εὕρισκε δεκάκις τῆς ἡμέρας ἐξαίρετον πρόφασιν διὰ ν' ἀνέρχηται εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, καὶ ὁ Λαγκεβὲν ἐκυλίετο μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος ἢ κατήρχετο, καὶ ἑκάστοτε ὁδηγῶν ἀγοραστήν τινα συνώδευεν αὐτὸν μέχρι τοῦ γραφείου, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμόν του.

Ὁ Λαγκεβὲν ἦτο ἄνθρωπος δραστήριος, ἔξυπνος, ταπτικός, φημιζόμενος διὰ τὴν πώλησιν καὶ ἀγαπῶν εἰλικρινῶς καὶ τιμιώτατα τὴν Ἀλφονσίνην, ἣν ἐσκέπτετο νὰ νυμφευθῇ, ἅμα ἡ κατάστασις αὐτῶν ἤθελε καλλιτερεύσει.

Ἀρ' ἑτέρου ἡ Ἀλφονσίνη, ἐπιτηδειοτάτη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἰδιοτρόπων ἀγοραστῶν τῆς ἐμπόρου, εἶχε πρὸς τὸν Λαγκεβὲν μεγάλην κλίσιν.

Ἀλλ' εἶχε δύο μεγάλα ἐλαττώματα τὴν ἐργολαβίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὰς ἐρωτικὰς περιπετείας. Ἡ μονότονος ζωὴ τοῦ ἐμπορίου ὀλίγον συνεφώνει μὲ τὸν χαρακτῆρά της, ἤθελε νὰ γείνῃ ταξειδιῶτις, καὶ εἰς οὐδένα ἀπέκρυπτε τὴν διάθεσιν ταύτην τοῦ ἀνησύχου πνεύματός της.

Ἀπροσδόκητος περίστασις παρέσχεν εἰς τὴν Ἀλφονσίνην τὴν εὐκαιρίαν νὰ δώσῃ ἐλεύθερον ῥοῦν εἰς τὴν φαντασίαν της.

Γάλλος ἀποκατεστημένος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἔχων ἐμπόριον λινοστολῶν καὶ εὑρισκόμενος εἰς Παρισίους πρὸς ἀγορὰν ἐμπορευμάτων, εἶδε τὴν Ἀλφονσίνην καὶ τῇ ἐπρότεινε νὰ τὴν φέρῃ εἰς Ἀμερικὴν ὡς πρώτην κυρίαν, μετὰ μισθοῦ καλοῦ. Ἐνθουσιῶσα ἐκ τῆς προτάσεως, ἠναγκάσθη νὰ καταδείξῃ εἰς τὸν Λαγκεβέν, πόσον ἡ περίστασις αὕτη ἦτο εὐτυχῆς διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τῶν γάμων των. « Θὰ μείνω τρία ἢ τέσσαρα ἔτη τὸ πολὺ εἰς Ἀμερικήν, τῷ εἶπεν αὕτη, καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα βεβαίως θὰ κερδίσω, θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασίν μας. Ἐὰν ὁ χωρισμὸς εἶναι λυπηρός, προσέθηκεν αὕτη, ἡ ἐπιστροφὴ θὰ κατασταθῇ γλυκυτέρα, καὶ θὰ εἶναι βεβαίως ἀφροσύνη νὰ στρέψω τὰ νῶτα εἰς τὴν μειδιῶσαν ἡμῖν τύχην. Τί οἶδε; θὰ δυνηθῶ ἴσως ν' ἀποκατασταθῶ εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ νὰ συστήσω πλούσιον ἐμπορικὸν κατάστημα. »

Ὡς ἔμπορος ὁ Λαγκεβέν, δὲν ἀποδοκίμασε τὸν σκοπὸν τῆς Ἀλφονσίνης· ἀλλ' ὡς ἐρωτευμένος ἠθέλησε νὰ τὴν κρατήσῃ εἰς Παρισίους. Ἀνεχώρησε ὅμως αὕτη φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς ἁπάσας τὰς λύπας καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ Λαγκεβέν.

Ἐντὸς τοῦ πλοίου εἰς ὃ αὕτη ἐπεβιβάσθη, ὑπῆρχεν ἀνήρ τις τυχοδιώκτης· ἐταξείδευεν ὡς ἔλεγεν εἰς Νέαν Ὑόρκην, διὰ νὰ μεταβῇ μετὰ ταῦτα εἰς Καλλιφορνίαν καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ ὡς περιηγητὴς τὸν ξένον ἐκεῖνον τόπον, τόσον γέμοντα πλούτου διὰ τοὺς μέν, τόσον πλήρη ἀθλιότητος διὰ τοὺς δέ, τόσον περίεργον διὰ πάντας.

Τεθαμβωμένη ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς εἰκόνος, τὴν ὁποίαν τῇ εἶχε παραστήσει ὁ νέος Ἐλδοράδος, ἐλησμόνησεν τὸν Λαγκεβὲν καὶ τὴν πρότασιν τοῦ γάμου, καὶ ἀπῆλθε νὰ ζητήσῃ ἐκεῖ τύχην.

Ἐν συντομίᾳ δέ, ἡ τάλαινα Ἀλφονσίνη, ἀφ' οὗ διέμεινε τρεῖς μῆνας εἰς Καλλιφορνίαν, ὡς κυρία τοῦ γραφείου ἑνὸς καφενείου, συστηθέντος ὑπὸ τοῦ διαφθορέως αὐτῆς, ἐδάρη καὶ ἐπὶ τέλους ἐγκατελείφθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος γυναικὸς γραφείου, εἰσῆλθεν ὡς ὑποκρίτρια εἰς θέατρον, τὸ ὁποῖον ἐπτώχευσε καὶ δὲν τὴν ἐπλήρωσεν. Ἐγένετο ἀλληλοδιαδόχως ἔμπορος νεωτερισμῶν, πλύντρια, νοσοκόμος, ἀκόλουθος φωτογράφου,

ὅστις διέτρεχε μετ' αὐτῆς τὰς διαφόρους πόλεις τοῦ τόπου ἀπέθανεν ἐξ αἰσχύνης, στερήσεων καὶ λύπης, δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐξ Ἄβρης ἀναχώρησίν της.

Ἀλλ' ἐὰν πολλάκις ἡ ἀρετὴ τῶν γυναικῶν προσβάλλεται εἰς τὸν Ὠκεανὸν οὐχ' ἧττον καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως προσβάλλεται. Αἱ καλλίμορφοι σειρῆνες, τὰ ἡδύφωνα ταῦτα ὄντα, δὲν περιμένουσι πλέον, ὡς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὀδυσσέως, τοὺς ὁδοιπόρους κατὰ τὴν διάβασιν: ἀλλὰ συνοδοιποροῦσι καὶ αὐταί, θεωροῦσαι τὸ μέτρον τοῦτο ἀσφαλέστερον.

Κατ' ἔτος, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ πλούσιοι Ἀμερικανοὶ ἔμποροι, συνειθίζουσι νὰ ἐμπορεύωνται ἐν Εὐρώπῃ, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς οἰκίας των, γυναῖκες τολμηραὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου, ἐπιβιβάζονται εἰς πλοῖα, προτιθέμεναι μόνον νὰ ὑφάνωσι ἐντὸς τῶν πλοίων ἐρωτικὰς ῥαδιουργίας μετὰ τῶν πλουσιωτέρων καὶ νὰ τοὺς γυμνώσωσι πρὸς ὄφελός των. Αἱ γυναῖκες αὗται εἰσὶν ἀληθεῖς πειρατάι, τὴν θάλασσαν οὐδαμῶς ῥοβούμεναι, τρώγουσαι ὅσον τέσσαρες, πίνουσαι ὅσον δύο, καὶ προσποιούμεναι ἵνα καταστῶσι συμπαθείας ἄξιαι ὅτι ὑποφέρουσιν ἀπὸ νευραλγίαν.

Εὑρίσκεται πάντοτε εἰς παρομοίαν περίστασιν ἐργολάβος τις ἐπιβάτης, προσφέρων αὐταῖς βοήθειαν, δίδων ν' ἀναπνεύσωσιν ἅλατα, καὶ ἐπιδαψιλεύων αὐταῖς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους. Ἡ σειρὴν εὐχαριστεῖ τὸν νεανίαν διὰ τὰς περιποιήσεις του, φαίνεται πολὺ εὐγνώμων καὶ τοῦ ζητεῖ τὴν προστασίαν του, ἐξηγοῦσα διὰ τῶν πλέον ἀλλοκότων διηγήσεων πῶς εὑρίσκεται μόνη εἰς τὸ πλοῖον, μακρὰν τοῦ συζύγου της, ὅοτις πολὺ ἀργὰ θέλει τὴν ἀναζητήσει. Ἐπειδὴ δ' αὕτη ὁμιλεῖ εὐαρέστως ὅτι καλῶς ἔχει, καὶ ὅτι τὰ ἀντικείμενα τῆς διασκεδάσεως εἶναι σπάνια ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὁ ἐρωμένος ἐξαπατᾶται ὑπὸ τῶν ἀπατηλῶν θελγήτρων μιᾶς κατακτήσεως, ἣν ἐφαντάσθη.

Τὰ ἱστιοφόρα ταῦτα πλοῖα δὲν ἔχουσι τοιαύτας περιηγητρίας, καὶ ὁ ἔρως συνήθως ἐκεῖ ἀσκεῖ ὡς εἴπομεν, δραμά τι εὐγενέστερον. Περισσότερον χρόνον ἐκεῖ βλέπει ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ ἐπιθυμεῖ τις νὰ γνωρισθῇ κάλλιον, πρὶν φυλλολογήσῃ ὁμοῦ τὸ ῥοδινὸν βιβλίον τῶν ἐνδομύχων αἰσθημάτων.

Ἀλλ' ἴδιον τῶν ἐρωτευμένων εἶναι νὰ ἐννοῶσιν ἀλλήλους, χωρὶς νὰ συνομιλῶσιν.

Ὡραίαν τινὰ νύκτα εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, ὅταν οἱ σκοποὶ ἀγρυπνῶσιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ πλοίου, μετὰ πηδαλιούχου καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς ὑπηρεσίας, ὅταν ὁ ἥσυχος καὶ μέτριος ἄνεμος πληροῖ κατ' ὀλίγον τὰ ἱστία, ἀπὸ τὸν μέγαν ἱστόν, μέχρι τοῦ δόλωνος· ὅταν οἱ ἱστοί, ἀκίνητοι σχεδόν, περιγράφωσιν ὀλίγας καμπύλας, ἐπὶ τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ. ὅταν δὲν ἀκούωσιν ἄλλον κρότον, εἰμὴ τὸν φλοῖσβον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τῆς ἀλκῆς φοσφορίζοντος. βεβαιωθῆτε ὅτι ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐρωτευμένοι ἐντὸς τοῦ πλοίου, θὰ τοὺς ἰδῆτε ἐρχομένους τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Πραγματικῶς, ἐμάντευσαν τὴν ἡμέραν ὅτι τὴν προσεχῆ νύκτα, μόνοι μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπιβατῶν, δὲν ἤθελον κοιμηθῆ καὶ ὅτι μόνοι αὐτοὶ θὰ εἶχον ἀνάγκην τοῦ ψυχροῦ ἀέρος. Ἰδοὺ αὐτοὶ συγκεχυμένοι ἀλλ' εὐτυχεῖς, διότι τόσον καλῶς ἐννόησαν ἀλλήλους, διότι πιστοὶ διέμειναν εἰς τὴν συνέντευξιν, τὴν ὁποίαν ποσῶς δὲν προεμελέτησαν.

Οἱ ἐρασταὶ ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ καταστρώματος, εἰς τὸ ὑπερῶον καὶ κάθηνται πρὸς τὸν ἄνεμον, βήματά τινα μακρὰν τοῦ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην πηδαλιούχου, ὅστις προσποιεῖται ὅτι δὲν τοὺς βλέπει, ἀλλ' αὐτός, πραγματικῶς ἔχει τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐπ' αὐτῶν, ἐν ᾧ μὲ τὸν ἄλλον ταὐτοχρόνως προσέχει εἰς τὴν πυξίδα. Περὶ τίνος ὁμιλοῦσι; Περὶ τοῦ καλοῦ καιροῦ κατ' ἀρχὰς —ἔπειτα περὶ τῆς γῆς τὴν ὁποίαν ἐγκαταλείπουν, καὶ ἐκείνης τὴν ὁποίαν θὰ ἴδωσι —περὶ τῆς φύσεως, —περὶ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας —περὶ τῆς ἀστασίας καὶ πίστεως, —περὶ τῶν τερπνῶν συμβάντων ἅτινα γεννῶσι τὸν ἔρωτα, — καὶ τελευταῖον, περὶ τῶν εὐδαιμονιῶν, ὅστις ἐπιφυλάττει εἰς τοὺς εἰλικρινεῖς ἐραστάς.

Καὶ ὁ πηδαλιούχος, ὅστις τὸν ἀντικαθιστᾷ διὰ τὴν ὥραν του, χωρὶς τὰ τ ρ υ γ ο ν ά κ ι α, νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι δροσίζονται πρὸ τεσσάρων ὡρῶν, καὶ ὅτι ὁ ἥλιος, ὡς ἀδιάκριτος μάρτυς, θὰ ἐξέλθῃ

τῆς θαλάσσης καὶ θὰ τοὺς βιάσῃ νὰ διακόψωσι τὴν γλυκεῖαν συνομιλίαν των.

— Θεέ μου! λέγει αἴφνης ἡ δεσποινὶς ἡ ἡ χήρα· εἶναι ἀργά· ἐὰν ὁ πατήρ μου τὸ ἤξευρεν; ἐὰν μᾶς παρετήρησε...

— Τί πειράζει; ἀποκρίνεται ὁ νεανίας, δὲν εἴμεθα μόνοι ἐδῶ; ὁ πηδαλιοῦχος δὲν ἀφῆκε τὴν θέσιν του.

Δὲν θὰ μ' ἐρωτήσητε ἴσως τί ἀπογίνονται οἱ ἐρωτευμένοι οὗτοι; Ἢ ὁ ἄνεμος τῆς ξηρᾶς θὰ ἐκδιώξῃ τὴν αὔραν τῶν θαλασσῶν μετὰ τῶν ἐρωτικῶν λόγων των καὶ ἀποβιβασθέντες δὲν θέλουσεν ἰδεῖ ἀλλήλους πλέον, ἢ θὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς συνεντεύξεις των καὶ θὰ συζευχθῶσιν, ἢ θὰ παύσωσιν αἴφνης νὰ λαμβάνωσι τὴν δρόσον τοῦ ὑπερώου, θὰ προσποιηθῶσιν ἀπ' ἐναντίας ὅτι ἐνωρὶς θὰ καταλιθῶσι, δὲν θὰ ὁμιλήσωσι πλέον δι' εὐγενείας ἀμηχάνου καὶ ὑπερβολικῶς πρὸ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες κακεντρεχῶς θὰ μειδιάσωσι, παρατηροῦντες αὐτούς.

Ἡ θάλασσα ἐπιφέρει ἐνίοτε εἰς τοὺς ἐραστὰς τὰς ποιητικωτέρας περιστάσεις. Προῴαν τινὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν γραμμὴν καὶ διὰ πολὺ ἀδυνάτου αὔρας, δύο, τρία πλοῖα τὸ ἓν γαλλικόν, τὸ ἕτερον ἀγγλικόν, εὑρέθησαν τὸ ἓν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου. Ὁ ἄνεμος, ὅστις πνέξανεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὰ ἐπλησίασεν ὀλίγον ἔτι, καὶ τ' ἀφῆκεν ἀκίνητα εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς περίπου καὶ ἡμίσεως μιλίου.

Ὁ ἀὴρ ἦτο θερμός, ὁ οὐρανὸς καθαρός, καὶ ἡ θάλασσα τόσον ἥσυχος, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι εὑρίσκοντο εἰς ἀπέραντον λίμνην, πλήρη διαυγοῦς καὶ κυανοῦ ὕδατος.

—Πλοίαρχε, λέγει τις τῶν ἐπιβατῶν τοῦ γαλλικοῦ πλοίου, ἔχω νὰ σᾶς κάμω μίαν πρότασιν.

—Ὁμιλήσατε ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος.

—Εἰς τοὺς αἰγιαλούς, ἔνθα εὑρισκόκεθα, αἱ γαλῆναι παρατείνονται.

—Δυστυχῶς! ἐψιθύρισεν ὁ πλοίαρχος διακόπτων τὸν ἐπιβάτην.

—Ὁ ἄνεμος, ὡς φαίνεται, δὲν θὰ ἐγερθῇ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Θέλετε νὰ μᾶς ἐπιτρέψητε εἴς τινας ἐπιβάτας καὶ εἰς ἐμέ, νὰ ὑπάγωμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον; Ἔχω εἰς τὸ δωμάτιόν μου κάνιστρον πλῆρες φιαλῶν οἴνου καμπανίτου, ὅπερ θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς εἰσητήριον καὶ ὡς ἐπιστολὴ συστατική· ἡ λέμβος καὶ τέσσαρες ἄνδρες μᾶς ἀρκοῦσιν

—Ἔστω, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος· δέχομαι τὴν πρότασιν ἐπὶ συμφωνίᾳ ῥητῇ νὰ μὲ ὑπακούσητε καὶ νὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὸ πλοῖον, ἅμα σᾶς ἐπιδείξω σημεῖον.

—Βεβαίως, πλοίαρχε, ἡ συμφωνία σας εἶνε δικαιοτάτη· δὲν εἴσθε εἰς τὸ πλοῖόν σας μετὰ τὸν Θεὸν ὁ κύριος;

—Τότε, εἶπεν ὁ πλοίαρχος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς φρουρᾶς, ῥίψατε τὴν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ τεσσάρων ναυτῶν, καὶ ὁδηγήσατε τοὺς κυρίους τούτους εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον... ἐπαγρύπνει τοὺς ἄνδρας σου, προσέθηκε, νὰ μὴ πίωσι πολύ.

Ἔρριψαν τὴν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν, ἔθεσαν τὸ κάνιστρον μὲ τὸν καμπανίτην καὶ πέντε ἢ ἓξ ἐπιβᾶται εἰσῆλθον, ὑπερχαίροντες ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης διασκεδάσεως.

Τέσσαρες ῥωμαλαῖοι ναῦται, κοπηλατοῦντες ταὐτοχρόνως, ἔφερον μετ' οὐ πολὺ τὸ φορτίον εἰς τὸν ὡρισμένον τόπον. Οἱ Ἄγγλοι χαίροντες διὰ τὴν ἐξαίρετον ἰδέαν τῶν Γάλλων, τοὺς ὑπεδέχθησαν μετὰ χαρᾶς ἀνεκφράστου. Πρόγευμα παρετέθη, καὶ ἔπιον κάλλιον, παρ' ὅ,τι ἔφαγον.

Τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον ἔπλεεν εἰς τὴν Μαυρικίαν νῆσον μετ' ἀρκούντως σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἐπιβατῶν. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκετο οἰκογένεια ἀγγλικὴ ἐπισήμων ἐμπόρων τῆς Μαυρικίας. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ πατρός, τῆς μητρός, νεάνιδος δεκαοκταετοῦς καὶ υἱοῦ δεκαπταετοῦς. Ἡ νεάνις, ὀνομαζομένη Λουκία, εἶχεν ὅλην τὴν ἐξαίρετον καὶ λεπτὴν ἀγγλικὴν καλλονήν. Ξανθή, ἀγγελοπρόσωπος ἀνάστημα μέγιστον συνήνου εἰς τὰς φυσικὰς ταύτας ἰδιότητας, ἀξιαγάπητον χαρακτῆρα καὶ ἐντελῆ ἀνατροφήν, Ὡμίλει τὰ γαλλικὰ ὀρθότατα μετ' ἐλευθέρου γερμανικοῦ τόνου, ὅστις προσέθετε χαρίεν θέλγητρον εἰς τὴν ὁμιλίαν της. Καθημένην περὶ τὴν τράπεζαν, Γάλλος τις νεανίας πλησίον αὐτῆς ἐπίσης καθήμενος, αἴφνης καὶ σφοδρῶς τὴν ἠγάπησεν, ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθη περὶ τοῦ ὀνόματός της καὶ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς της, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἵνα μὴ ἀποχωρισθῇ αὐτῆς, νὰ κρυβῇ ἐντὸς τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου καὶ νὰ

διαμείνῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἡ πραγματοποίησις τοῦ σχεδίου τούτου, καὶ τὰς σκανδαλώδεις συνεπείας, ἢ γελοίας τοὐλάχιστον, ὅσας ἤθελεν ἐπιφέρει ἡ ἀπόφασις αὕτη.

Ἀποφάσισε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσῃ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου, ὅταν ὁ πλοίαρχος ἔδωκε τὸ σημεῖον νὰ προφθάσωσιν εἰς τὸ γαλλικὸν πλοῖον. Ἀλλὰ δὲν ἀπεχώρησεν ἐξ ὁλοκλήρου, διότι ἡ καρδία του καὶ ἅπασα ἡ ψυχή του, διέπλεον μετὰ τῆς Λουκίας μέχρι τῆς νήσου Μαυρικίας.

Τὸ γαλλικὸν πλοῖον εἶχεν ἀπέλθει ἐκ Βορδὼ διὰ τὸ Ρίον Ἰανέριον. Ἅμα ἀφίκετο εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βραζιλίας ἡ πρώτη φροντὶς τοῦ ἐρωτευμένου μας ἦτο νὰ γράψῃ εἰς τὴν νῆσον Μαυρικίαν, πρὸς τὸν πατέρα τῆς Λουκίας. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐγνωστοποίει τὴν οἰκογένειάν του, οὖσαν τὴν πλέον ἀξιότιμον, τὴν θέσιν τῆς καταστάσεώς του, ἥτις ἦτο ἁρμοδιωτάτη, καὶ ἐξέφραζε τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν νέαν μίς, τῆς ὁποίας ἐπεζήτει τὴν χεῖρα. Ἐζήτει τὴν ἄδειαν νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν νῆσον Μαυρικίαν διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ εἰς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἠγάπα, νὰ γνωρισθῇ μετ' αὐτῆς, καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ γείνῃ ἀντάξιος τῆς εὐμενοῦς αὐτῆς ἀγάπης.

Πέντε μῆνας μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὁ ἐρωτευμένος ἐλάμβανεν ἀπάντησιν τοῦ πατρὸς τῆς Λουκίας, ὅστις τὸν παρήγγελλε νὰ ἔλθῃ εἰς Μαυρικίαν, ἵνα διαμείνῃ εἰς ἓν πάτωμα τῆς οἰκίας του.

Τοῦτο ἦτο ὑπόσχεσις γάμου.

Ὁ ἐρωτόληπτος ἐπεβιβάσθη διὰ τὴν Μαυρικίαν νῆσον, καὶ ἀπὸ τὰς Ἰνδίας ἔγραψεν εἰς τὸν πατέρα του, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο εἰς Βραζιλίαν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν συναίνεσίν του εἰς τὸν μετὰ τῆς μὶς Λουκίας Μ. . . . γάμου του.

Ὁ πατὴρ ἔπεμψε τὴν ζητουμένην συναίνεσιν, καὶ ὁ γάμος τῆς Λουκίας μετὰ τοῦ νέου Γάλλου, τόσον παραδόξως γεννηθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, εἰς μίαν ἐπίσκεψιν ὡρῶν τινων ἐντὸς ἀγνώστου πλοίου ἔλαβε τὸν στέφανον αὐτοῦ μετὰ ἓν ἔτος, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν αἰσίαν ταύτην συνάντησιν.

Πλοῖον διαπλέον, εἶναι εἰκὼν προφανὴς κυβερνήσεως αὐτοκρατορικῆς, καθ' ὅλων τῶν ἀνισοτήτων τῆς καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει. Ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου, κυρίου μετὰ τὸν θεόν, καὶ τοῦ ἁπλοῦ ναύτου ἡ διαφορά, ἥτις ὑπάρχει μετὰ τοῦ Κζάρου τῆς Ρωσσίας καὶ μετὰ τοῦ τελευταίου τῶν ὑπηκόων του δούλου. Ἄπειρα προνόμια καὶ ἄπειραι προλήψεις χωρίζουσιν οὕτω τὸν ναύτην ἀπὸ τοῦ ἐπιβάτου τῆς πρώτης θέσεως, εἰς τὸ ἐκ καρύου τοῦτο σκάφος, τὸ ὁποῖον εἰς λαίλαψ δύναται ν' ἀρανίσῃ.

Εἶδον, λέγουσι, βασιλεῖς νυμφευθέντας ποιμενίδας· εἶδόν ποτε ναύτην, διαπερῶντα τὴν ἀπὸ τῆς πρώρας ἀπόστασιν εἰς τὴν πρύμνην, διὰ νὰ ἑνώσῃ τὴν τύχην του μετὰ ξένης ὁδοιπόρου τῆς πρώρας ; Δὲν τὸ πιστεύω. Ἀλλ' ὅτι αἱ συνήθειαι τοῦ κόσμου, αἱ ἀρχαί, ἡ ἀνατροφὴ καὶ ὁ πλοῦτος, δὲν κατωρθώνουν πάντοτε νὰ νικῶσι, νὰ πνίξωσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἄνδρα, ὁ ἔρως γεννᾶται καὶ ἀναπτύσσεται εἰς τὰς ἐκτεταμένας ἡμέρας τῆς περιηγήσεως, καὶ εἰς τὴν θέαν γυναικός, εἰς ἣν δὲν τῇ ἐπιτρέπεται ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον. Ἔρως, ὅσον περισσότερον ζωηρός, τόσον πλέον σκληρὸς ὡσαύτως, ὅσον δὲν δύναται νὰ συμμερισθῇ καὶ πρέπει πάντοτε νὰ διατελῇ ἄγνωστος.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις περιστάσεις ἔξοχοι ἐν τῷ πελάγει, ἔνθα τὰ προνόμια ἐξαλείφονται, ἔνθα αἱ τάξεις συγχέονται, ἔνθα ὁ πλοῦτος μένει ἄπρακτος. Αἱ περιστάσεις αὗται γεννῶνται ἐκ τοῦ κοινοῦ κινδύνου προλόγου τοῦ θανάτου, ὅστις τὰ πάντα σταθμίζει ὡς καταστρέφων τὰ πάντα.

Πρό τινων ἐτῶν, νεάνις ἠθοποιὸς δραμάτων, φυγὰς ἑνὸς τῶν λυρικῶν ἡμῶν θεάτρων, ἀνεχώρησεν ἐκ Παρισίων μὲ συμφωνίας διὰ τὴν Ἀμερικήν, ἡ ὡραία ἔχαιρε περιηγουμένη, καὶ εἶχεν ὑγείαν τοιαύτην, ὥστε καὶ τὸν Ποσειδῶνα αὐτὸν δὲν ἐφοβεῖτο. Τὸ ἑσπέρας, ὅταν ἦτο καλὸς καιρός, ἀνέβαινεν εἰς τὸ ὕψωμα καὶ ἔψαλλε μετὰ τοσαύτης χάριτος, τοὺς ὡραιοτέρους ἤχους τῆς σχολῆς αὐτῆς. Οἱ ἐπιβάται τὴν περιεκύκλωσαν, διὰ νὰ μὴ ἀπολέσωσιν ἦχόν τινα καὶ λέξεις.

Τὸ ταξείδιον προοιωνίζετο αἴσιον, ὅτε ἡμέραν τινὰ πρωΐαν τὴν σύγχρουσις κατεπρώμαξε καὶ πλήρωμα καὶ ἐπιβάτας. Τὸ πλοῖον ἀποκλίνει τοῦ δρόμου του, καὶ ἕνεκεν ἀοράτων ῥευμάτων. προσέκρουσεν ἐπὶ βράχου, κειμένου σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Δύο ἄνδρες κατέβησαν εἰς τὸ κῆπος τοῦ πλοίου, καὶ παρευθὺς σχεδὸν ἀνέβησαν, φέροντες τὴν ὁλεθρίαν εἴδησιν, ῥαγὴ τοῦ πλοίου, ἀδύνατος νὰ ἐπισκευασθῇ, ἐφάνη πρὸ μικροῦ πρὸς τὰ κάτω μέρη, ἐξ ἧς δὲν ἤθελε βραδύνει νὰ καταβυθισθῇ τὸ πλοῖον.

Ἐδέησε νὰ σκεφθῇ πᾶς τις περὶ τῆς σωτηρίας του. Δυστυχῶς εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἐλλείπουσι τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀναγκαῖα. Ἦσαν τεσσαράκοντα ἄνθρωποι καὶ μόνον μίαν λέμβον εἶχον κακῶς κατεσκευασμένην, δυναμένην νὰ περιλάβῃ τριάκοντα μόνον πρόσωπα καὶ ὀκτὼ ἡμερῶν τροφάς· διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐλπίσωσιν οὐδεμίαν προφανῆ ὠφέλειαν ἐκ τῆς γείτονος λέμβου, ὅλως ἀκαταλλήλου εἰς τὸ νὰ κρατῇ τὴν θάλασσαν.

Πάντες λοιπὸν ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ὑπερπληρωθεῖσαν λέμβον. Ἀλλ' ἡ θάλασσα, χωρὶς νὰ ἦναι γαλήνιος, δὲν ἦτο ἐξηγριωμένη καὶ εὐτυχῶς πλησίον τῶν ὀχθῶν ὁ ἄνεμος ἔφερε τὴν λέμβον.

— Ἐὰν ὁ ἄνεμος μείνῃ ὁ αὐτός, εἶπεν ὁ πλοίαρχος μετὰ τεσσαράκοντα ὥρας θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ξηράν.

Αἱ λέξεις αὗται τοὺς πάντας ἐνέπλησαν χαρᾶς, καὶ καθὼς τις ταχέως μεταβαίνει εἰς τὴν χαράν, ὅταν παύσωσι τὰ ὅρια τῆς λύπης οὕτω ναυαγοὶ ἐδείχθησαν πραγματικῶς εὔθυμοι, διηγούμενοι τὴν προῖαν τῆς ἐπιούσης, τὰς ὀλίγας ὥρας, αἵτινες τοὺς ἀπέμειναν, ἵνα φθάσωσι εἰς τὴν ξηράν καὶ ἀναλάβωσι τὴν ζωήν.

Ἡ δευτέρα νὺξ διῆλθε κατ' εὐχήν, καὶ αἱ πρῶται λάμψεις τῆς αὐγῆς, τοῖς ἐδείκνυον μέλαιναν εἰς τὸν ὁρίζοντα γραμμήν.

Ἦτο ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν ἕκαστος ἐχαιρέτησε διὰ τῶν ἐνθουσιωδεστέρων φωνῶν.

Δυστυχῶς τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ἄνεμος ἐδρόσισε καὶ ἤλλαξε διεύθυνσιν. Ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν λέμβον εἰσήρχετο πολὺ ὕδωρ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐνέβαλε τὸν πλοίαρχον εἰς σοβαρὰν ἀνησυχίαν. Τὰ πάντα ἐσρίγχθησαν καὶ οἱ ναῦται προσεπάθησαν νὰ ποιχωρήσωσι, μὲ τὰς κώπας. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος, γινόμενος σφοδρότερος, ἤγειρε τὸ κῦμα, τὸ ὁποῖον λύσσας ἐξώρμα ἐπὶ τῆς πρώρας, καὶ εἰς ἑκάστην στιγμὴν ἐπαπειλεῖ νὰ τοὺς καταβυθίσῃ.

Ἐδέησε πρὸς τὸ παρὸν ν' ἀπελπισθῶσι τοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ξηράν, καὶ ὁ πλοίαρχος διέταξε νὰ κλείνῃ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς, διὰ νὰ διαφύγωσι τὸν ἄνεμον.

Οἱ ναῦται ἦσαν ἀπειλπισμένοι, πλὴν ἑνός, τοῦ ὁποίου ἡ ζωηρὰ φυσιογνωμία καὶ παραδόξως ἀναψυχωθεῖσα, τοῦ ὁποίου ὁ πλήρης πυρὸς ὀφθαλμός, προσηλωμένος ἐπὶ τῆς κλαιούσης νέας δραματικῆς ἠθοποιοῦ, ἐφαίνετο εὐτυχὴς ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν ἀορίστου αἰσθήματος, πρὸ τοῦ ὑπερβολικοῦ κινδύνου, ὅστις ἠπείλει τοὺς ναυαγήσαντας. Τὸν ἄνδρα τοῦτον ὠνόμασαν θαλασσινόν, ἐκ τῆς πρὸς τὸ κολυμβᾶν ἐπιτηδειότητος αὐτοῦ. Ἐξ λεῦγαι ἐγκόριζον τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν γῆν, τῆς ἀπηλπισμένης λέμβου, καὶ οὐδεὶς ἀμφέβαλεν ὅτι μ' ὅλον τὸν ἐναντίον ἄνεμον, ὁ θαλασσινὸς δὲν θὰ τὴν ἔφθανε κολυμβῶν.

—Εἶναι κακὴ ψυχή, ἐψιθύρισε ναύτης τις, παρατηρῶν τὴν ἐξεργισθεῖσαν φυσιογνωμίαν τοῦ θαλασσινοῦ· εἶναι εὐτυχὴς ἐκ τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, διότι ἠξεύρει ὅτι οὗτος δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν δυστυχίαν.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ἕτερος ναύτης· ὁ θαλασσινὸς ποσῶς δὲν εἶναι κακός· σκέπτεται τις ἴσως ὅπερ δὲν δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν .

Μόλις ἐλέχθησαν αἱ λέξεις αὗται, ὅτε σφοδρὰ θύελλα ἔφερε πλαγίως τὴν λέμβον, καὶ ἔρριψε δέκα πρόσωπα εἰς τὴν θάλασσαν.

Μετά τινα λεπτὰ τρομερᾶς στενοχωρίας τὸ πᾶν παρ' ὀλίγον νὰ βυθισθῇ εἰς τὸν πυθμένα τῆς ἀβύσσου. Πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ αὐθορμήτως ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ θαλασσινοῦ, ὅστις μόνος εἶχε τὴν τύχην νὰ διαφύγῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν θάνατον.

— Κύριε, τῷ εἶπέ τις ἀδαμαντοπώλης, ἔχω μετ' ἐμοῦ τὴν περιουσίαν μου ἅπασαν, 500,000 φράγκων ἀδάμαντας· σοὶ τὰ δίδω ἵνα μοὶ σώσῃς τὴν ζωήν.

— Καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θαλασσινὸς ῥιπτόμενος πρὸς τὴν ἀοιδόν, ἔχω ἐνταῦθα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ καὶ δ' ἣν ἐὰν εἶχον, ἤθελα δώσει ἅπαντας τοὺς ἀδάμαντας τῆς γῆς, καὶ δι' ἣν ἀντὶ ἀδαμάντων προσφέρω τὴν ζωήν μου.

Ἔπειτα, χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν, ἔλαβε ῥωμαλαίως τὴν ἠθοποιόν, καὶ ἐρρίφθη μετ' αὐτῆς εἰς τὴν θάλασσαν, ἀνακράζων:

— Θὰ τὴν σώσω, ἢ θ' ἀποθάνωμεν ὁμοῦ!

Δεύτερον κῦμα τῆς θαλάσσης, ἐβύθισε τὴν λέμβον, καὶ δὲν ἔμενε πλέον ἄλλο ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἢ ὁ θαλασσινός, παλαίων καὶ φέρων μετ' αὐτοῦ τὸ πολύτιμον φορτίον του, ἐναντίον τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἐξηγριωμένου ἀνέμου.

Μ' ὅλην τὴν ἐπιτηδειότητά του καὶ μ' ὅλον τό θάρρος του, ὁ θαλασσινὸς δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὄχθην, ἐάν, δι' ἑνὸς τῶν φαινομένων ἐκείνων, τοσούτῳ συχνῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὁ ἄνεμος, μεταβάλλων δευτέραν φορὰν διεύθυνσιν, δὲν ἡσύχαζεν αἰφνιδίως. Μετὰ τοῦ ἀνέμου ἡ θάλασσα ἡσύχασεν ὡσαύτως, καὶ πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἡμέρας, ὁ ἀτρόμητος κολυμβητής, εὑρέθη τόσον πλησίον τῆς ξηρᾶς ὥστε νὰ βλέπῃ τὰς οἰκίας.

— Θάρρος, νεάνις, τῇ εἶπε τότε, πλησιάζομεν· ἄφες τὸ σῶμά σου ἐκτεταμμένον νὰ πλέῃ ἐλευθέρως, καὶ κράτει καλῶς τὴν μέσην μου. Ὁ Θεὸς ἀγρυπνεῖ ἐπὶ σοῦ.

Ἦτο νὺξ σκοτεινή, ὅταν ὁ θαλασσινὸς ἐπάτησε τὴν γῆν. Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ ῥεύματος, διῆλθεν ἓξ λεύγας εἰς δώδεκα ὥρας.

— Κύριε, εἶπε τότε ἡ νεάνις, λαμβάνουσα εἰς τὰς λεπτὰς αὐτῆς χεῖρας, τὴν χονδρὰν χεῖρα τοῦ ναύτου, τὴν ὁποίαν σπασμωδικῶς ἠσπάσθη, σοὶ χρεωστῶ τὴν ζωήν, ταύτην, τὴν ὁποίαν ἔσωσας, περιφρουῶν τὸν πλοῦτον ὁ ὁποῖος σοὶ προσεφέρθη. Σοὶ ἀπονέμω τὴν εὐγνωμοσύνην μου, σοὶ τὴν ἀπονέμω ὅμως ἐξ ὁλοκλήρου, κ' ἐγὼ σὲ παρακαλῶ νὰ ἑνώσῃς διὰ τοῦ γάμου, τὴν τύχην σου μετὰ τῆς ἰδικῆς μου..

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ ναύτης τὸν ὁποῖον ἡ κούρασις ἐκράτει ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἠγέρθη πάραυτα· ἀστραπὴ μέθης ἔλαμψεν εἰς τὸ βλέμμα του, μετὰ τόσας προσπαθείας καὶ τόσας ἀγωνίας· ἤνοιξε τοὺς βραχίονάς του διὰ νὰ σφίγξῃ ἐπὶ τῆς καρδίας του τὴν γυναῖκα, ἥτις καταβαίνουσα τοὺς βαθμοὺς τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, ἤθελεν, ὡς ἠθοποιός, χειροκροτουμένη ὑπὸ τοῦ δημοσίου, νὰ ἑνωθῇ διὰ παντὸς μετὰ τοῦ ἀγροίκου ναύτου. Ἀλλὰ παρευθύς, συνερχόμενος εἰς ἑαυτόν, ἔσεισε λυπηρῶς τὴν κεφαλήν, καὶ ἀπεκρίθη εἰς τὴν νεάνιδα διὰ τῶν ὑψηλῶν τούτων λόγων, μετὰ τὴν λαμπρὰν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἐξεπλήρωσεν.

— Εὐχαριστῶ, δεσποσύνη, διὰ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς εὐγνωμοσύνης σου· μὲ κατέστησας εὐτυχέστερον, παρ' ὅσον ἤλπιζον. Δὲν θέλω, δεσποσύνη, δὲν θέλω νὰ σὲ νυμφευθῶ· οἱ θαλασσινοὶ δὲν νυμφεύονται μετὰ τῶν ἀγγέλων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ τὸ εἴπῃς σὺ ἡ ἰδία ἡμέραν τινά, θὰ μοὶ χρεωστῆς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἀρ' οὗ μοὶ χρεωστεῖς τὴν ζωήν. Ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω τοιαύτην εὐτυχίαν εἰς μίαν μόνην ἡμέραν!... Ἄλλως, προσέθηκε γελῶν, ἐγὼ μνηστὴν ἔχω τὴν θάλασσαν, τὴν δέσποιναν μου, τὴν ὁποῖαν κακὸν ἤθελεν εἶναι νὰ ἐγκαταλείψω ὑπὲρ σοῦ.

Τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐν Τρουβίλλῃ, εἰς καιρὸν σκοτεινὸν καὶ ψυχρόν, γυνὴ κομψὴ καὶ ὡραία, ἠγρύπνει μετὰ περιπαθοῦς μερίμνης, εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης μιᾶς ἀσθενοῦς, ἥτις ἦτο ὀγδοηκοντούτης, ἐντὸς δωματίου οἰκίσκου, πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ, καθαροτάτου καὶ περικεκοσμημένου ἄνευ πολυτελείας.

— Πάσχεις λοιπόν, μῆτερ; ἠρώτα ἡ νεάνις, φιλοῦσα τὸ μέτωπον τῆς δυστυχοῦς γραίας, ἥτις ἀπευθύνουσα ἐπ' αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἡμιθανεῖς·

— Ὄχι, εἶπε, μετὰ φωνῆς ἀδυνάτου καὶ διακεκομμένης, δὲν εἶναι κακὸν ν' ἀποθάνῃ τις... Ἤθελον ἀκόμη νὰ ἴδω ἅπαξ τὸν υἱόν μου... Ποῦ εἶναι τὴν στιγμὴν ταύτην;

— Εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Κίνας, μῆτερ.

Ἡ προσπάθεια τῆς ἀσθενοῦς ἵνα ὁμιλήσῃ, ἐξησθένησε τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Στιγμὴ σιωπῆς ἐπηκολούθησεν. Ἐπανέλαβεν, ἀλλὰ διὰ φωνῆς μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον διακεκομμένης.

— Σὲ ἠγάπα πολὺ ὁ υἱός μου... Κἂν δὲν ἦτο ναύτης, ἤθελε σὲ νυμφευθῆ... σοὶ ἔσωσε τὴν ζωήν, ἀλλὰ σὺ εἶσο καλλίστη δι' ἐμέ... Καὶ δὲν θὰ ὑπανδρευθῆς;

— Οὐδέ ποτε, μῆτερ, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις, μετ' ἐκστατικοῦ τόνου· οὐδέποτε.

Εἶναι ὑπόσχεσις, ἣν ἔκαμα εἰς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ δὲν θέλω τὴν παραβῆ.

— Ἀχ! τόσον καλλίτερα! προσέθηκεν ἡ ἀσθενής, ἀναλαμβάνουσα ὅλας της τὰς δυνάμεις, διότι τοῦτο πολὺ θὰ τὸν ἐλύπει: μὲ εἶπεν οὗτος: Ἀχ! θεέ μου! ἐφώνησεν αἴφνης αὕτη, βιαζομένη νὰ καθίσῃ, τί βλέπω;... τὸν υἱόν μου, ὤ!..

Ἡ νεάνις ἔρριψεν αὐθορμήτως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν θύραν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐφαίνετο. Ὅταν ἔστρεφε διὰ νὰ ἴδῃ τὴν γραῖαν γυναῖκα, αὕτη εἶχεν ἐκπνεύσει.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα συμβεβηκότα, μία ὑψήφωνος, ἕτοιμος νὰ παραστήσῃ εἴς τινα πρωτεύουσαν τῆς Εὐρώπης, τὸ πρόσωπον τῆς Νόρμας, εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον μελόδραμα, ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸ θεωρεῖον της, μὴ ἔχουσα ἄλλην ἐργασίαν, ἐφημερίδα, ἥτις ἔκειτο ἐκεῖ τυχέως. Αἴφνης ὠχρίασε καὶ κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ ἀκατανοήτου· ἀνέγνωσε δὲ τὰ ἑξῆς:

« Γαλλικὸν πλοῖον, ἡ Ἐλπίς, πλησιάσαν εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Κοχινχίνας, προσεβλήθη ὑπὸ συμμορίας πειρατῶν, οἵτινες ἐθυσίασαν τὸ πλήρωμα. Δύο μόνοι ἄνδρες ἠδυνήθησαν ν' ἀποφύγωσι τοὺς πειρατὰς τούτους· ἀλλ' εἷς μόνος ἐπέζησεν· ὁ ἕτερος, καίτοι βαρέως πληγωμένος, εἶχε προσπαθήσει νὰ σωθῇ κολυμβῶν. Κολυμβητὴς πρώτης τάξεως, ἐπωνομάζετο θαλασσινός. Ἔφθασε μέχρι τῆς ξηρᾶς· ἀλλ' ἀποκαμὼν ἕνεκα τῆς ἐκροῆς τοῦ αἵματός του, ἐξεψύχησε. Εἰς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ ἀνεγίνωσκέ τις, δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτήρων: Εἰς σὲ μῆτερ μου, καὶ εἰς σὲ (ὄνομα γυναικός, τὸ ὁποῖον δὲν ἁρμόζει ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὡς γνωστότατον εἰς τὸ κοινόν), εἰς σέ, μέχρι τῆς τελευταίας μου πνοῆς.

Τὴν ἑσπέραν ταύτην ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου ἔκαμε γνωστὸν εἰς τὸ κοινόν, ὅτι ἡ ὑψήφωνος, εὑρισκομένη αἰφνιδίως ἀδιάθετος, ἦτο ἀδύνατον νὰ διδάξῃ τὴν Νόρμαν. Ἐζήτει δ' εὐμενῆ ὑποδοχὴν πρὸς ἐκείνην ἥτις ἤθελε τὴν ἀντικαταστήσει.

Α....

ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

Τὸ πολίτευμα μορφόνει χρηστοὺς πολίτας ἢ οἱ πολῖται ἀναδεικνύουσι καλὸν τὸ πολίτευμα; (*)

Ἵνα ὁμιλήσῃ τις περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπιφέρῃ τὴν γνώμην του, ὀφείλει, νομίζομεν, ν' ἀνατρέξῃ εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους καὶ καταλήξῃ εἰς τοὺς νεωτέρους, ἐξετάζων πολίτας καὶ πολιτεύματα καὶ ἐπιφέρῃ τέλος τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ὄχι οἱ νῦν, εἶχον δημοκρατικὸν πολίτευμα, οἱ δὲ Σπαρτιᾶται ἀριστοκρατικόν, κ' ἐν τούτοις, ἔνδοξοι ἀμφότεροι ὑπὸ διάφορα πολιτεύματα, ἔφθασαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης των, ὅλως διαφόρως πολιτευόμενοι. Σόλων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν καὶ Λυκοῦργος ὁ τῆς Σπάρτης, ἀλλοῖα πολιτεύματα καὶ νόμους ὅλως διαφόρους ἐνομοποίησαν. Ὁ Σόλων ἤθελε τὴν ἰσότητα, ὁ Λυκοῦργος τὴν ὑπεροχήν, κ' ἐν τούτοις, ἀμφότεροι θέντες τὰ θεμέλια καὶ τὰς βάσεις τῶν νόμων των, ἀνύψωσαν τὰς ἑαυτῶν πατρίδας. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἐδείχθησαν Μαραθωνομάχοι, καὶ οἱ Σπαρτιᾶται ὑπὸ τὸ ἀριστοκρατικὸν ἔπεσαν διὰ προδοσίας εἰς τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν ἐνδοξότατα. Κ' ἐν τούτοις ὁ Μιλτιάδης μὴ θανὼν ὡς ὁ Λεωνίδας, ἐν τῇ μάχῃ, θνήσκει ὁ ἔνδοξος τοῦ Μαραθῶνος στρατηγὸς ἐν τῇ φυλακῇ. Ἦλθεν ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰ ἰσχυρότερα αὐτῆς κράτη, ἀφέντα τὰ χαμαιζηλ' αὐτῶν πάθη συνησπίσθησαν καὶ τῷ ἔδειξαν τί ἐστιν Ἑλληνικὴ ἀνδρεία. Μαραθών, Πλαταιαί, Σαλαμίς, Θερμοπύλαι, χρυσοῖς ἐν τῇ ἱστορίᾳ γράμμασιν ἐγράφησαν.

Πεισίστρατος, Ἱππίας, Ἵππαρχος, οἱ τύραννοι τῶν Ἀθηνῶν, κατέπεσαν ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς, ὁ δὲ Παυσανίας ἀπὸ τοὺς ἀριστοκρατικοὺς τῆς Λακεδαίμονος. Ἀμφοτέρων ἤθελον νὰ καταλύσωσι τὰ πολιτεύματα, ἀμφότεραι αἱ πολιτεῖαι τὰ ἐπανέφερον εἰς τὴν προχιὰν αὐτῶν. Πολῖται εἶχον νομοθετήσει καὶ πολῖται ὑπε-

(*) Τὸ θέμα τοῦτο συνεζητήθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῷ» τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1869.—

ρισπίσθησαν ταῦτα κατὰ τῶν τυράννων. Αἱ πατρίδες αὐτῶν ἀνεδείχθησαν διὰ τῶν ἑαυτῶν πολιτευμάτων ὑπέρτατα ἄξιαι μιμήσεως, ὁ κόσμος καὶ ὁ θαυμασμὸς τῶν νεωτέρων. Πολῖται ἔπλασαν τὰ πολιτεύματα, πολῖται ὑπεῖκον εἰς αὐτά, πολῖται ἠθέλησαν νὰ τὰ καταπατήσωσι, καὶ πολῖται τ' ἀνέστησαν καταπατηθέντα. Πλὴν ταῦτα ἐγένοντο καὶ γίνονται, ἐν ὅσῳ ὁ λαὸς καὶ οἱ προϊστάμενοι δὲν διαφθαρῶσιν. Ἐν ὅσῳ ὁ λαὸς ἐμμένει ὑπείκων τοῖς νόμοις καὶ τῷ πολιτεύματι, οὐδὲν φοβεῖται, ἅμα δ' ὡς παρεκκλίνῃ αὐτῶν, εὐθύς, μετ' οὐ πολὺ καταπίπτει· ὁ πολίτης ἐστὶν ὁ μοχλὸς τοῦ πολιτεύματος, τὸ δὲ πολίτευμα ἡ ἑστία τοῦ πολίτου.

Ἡ Σπάρτη ἤρξατο παρακμάζουσα ἐπὶ Ἀγησιλάου, ὅτε οὗτος ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θηβαίου Ἐπαμινώνδου καὶ τραπεὶς εἰς φυγήν, παρὰ τοὺς νόμους τῶν Σπαρτιατῶν διατάσσοντας: ἀποθνήσκειν ἐν ταῖς μάχαις, οὐδέποτε δ' εἰς φυγὴν τρέπεσθαι, εἶπεν: ἃς κοιμηθῶσιν ἐπὶ μίαν ἡμέραν οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου· διότι τριάκοντα χιλιάδες ἦσαν οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς φυγὴν τραπέντες. Ἡ πρώτη δ' αὕτη παρακοὴ πρὸς τοὺς νόμους, ἦτο τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸν κρημνόν, εἰς ὃν ἐδυλίσθη μετὰ ταῦτα σύμπασα ἡ Ἑλληνικὴ φυλή. Αἱ Ἀθῆναι ἤρχισαν νὰ ἐκφαυλίζωνται ἐπὶ τῶν δημαγωγῶν, μάτην δ' εἶτα ὁ μέγιστος ῥήτωρ σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἐξεφώνει τοὺς Φιλιππικοὺς καὶ Ὀλυνθιακοὺς αὐτοῦ. Καὶ ὅμως μέχρι τέλους ἡ Σπάρτη εἶχε τοὺς δύο αὐτῆς βασιλεῖς, κ' ἐπὶ Δημοσθένους αἱ Ἀθῆναι δημοκρατικῶς ἐκυβερνῶντο. Τὸ αὐτὸ πολίτευμα εἶχον κ' ἐπὶ Ξέρξου κ' ἐπὶ Φιλίππου καὶ Ἀντιπάτρου· πλὴν τότε ἦσαν νικηταὶ καὶ κύριοι, μετέπειτα δὲ κατήντησαν χαμερπεῖς ὑπήδυλοι τῆς Μακεδονίας, καὶ ταύτης καταπεσούσης, τῆς Ῥώμης, μετέπειτα δὲ τῆς Ἑνετίας, μέχρις οὗ ἐπακάθησεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν βαρὺς καὶ τοῦ Μουσουλμάνου ὁ ζυγός. Πολῖται ἐμόρφωσαν τὰ πολιτεύματα ταῦτα, κ' ἐν ὅσῳ διεστήρουν αὐτά, ἦσαν εἰς ἀκμὴν δόξης, ὡς δὲ παρέβλεψαν ταῦτα κατέπεσαν οἰκτρῶς.

Πλὴν δύναταί τις νὰ εἴπῃ: ἀφ' οὗ ὁ πολίτης, τηρῶν πολλάκις τὸ ἑαυτοῦ πολίτευμα εὐδαιμονεῖ, τίνος ἕνεκεν ν' ἀνατρέπῃ αὐτό, ζητῶν ἄλλο; Διατί, λόγου χάριν, ἔθνη, ῥίπτουσι τὴν μοναρχίαν, καθιαιροῦντες τὴν δημοκρατίαν, καὶ τἀνάπαλιν καὶ τὰ τοιαῦτα; Διότι, ἐπειδὴ ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου εἶν' ἐλευθέρα, σκέπτεται ὅτι, ἂν ἀποτινάξῃ τὸν ζυγόν, ὃν οὗτος θεωρεῖ τοιοῦτον, ἢ ἐμβάλῃ αὐτόν, θὰ ἔχῃ κάλλιον καὶ θὰ διοικεῖται ὑπὸ πολιτεύματος πολλῷ κρείσσονος. Πολλάκις δ' ὁ πολίτης μεταλάσσει πολίτευμα καὶ διὰ σκοποὺς ἰδιοτελεῖς καὶ δι' ἀντεγκλίσεις· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον, διότι ὁ πολίτης, ἅπαξ μορφώσας πολίτευμά τι, δύναται κ' ἕτερον νὰ ἐπιχειρήσῃ.

(ἕπεται τὸ τέλος.)

Ἀξιότιμε φίλε κ. Θεοφάνη Παράσχε,

Τολμήσας νὰ φέρω κρίσεις, μᾶλλον δὲ νὰ ἁπλοποιήσω τας περὶ πνευτικῆς ἑνώσεως τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων σκέψεις τοῦ φιλοπάτριδος κυρ. Π. Χαρίση, ἀποστέλλω ὑμῖν τὸ ἔργον μου καὶ σᾶς παρακαλῶ ἐὰν εὐαρεστῆσθε νὰ δημοσιεύσητε αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μνημονευόμενον ἄρθρον.

Σμύρνῃ τὴν 19 Μαΐου 1873.

Ὅλως ὑμέτερος.

Θεοφάνης Βενετσάνος.

—

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΙΣ

τῆς «περὶ τῆς πνευματικῆς ἑνώσεως τῶν Ἑλλήνων» γνωμοδοτήσεως τοῦ Κυρ. Π. Χαρίση.

—

Ὅτο ἐγράφομεν τὸ περὶ Ἑλληνισμοῦ ἄρθρον τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τὸν ὑπ' ἀριθ' 512. τοῦ 24. Μαρτίου ε. ε. διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «ἡ Ἀνατολή»· ἠγνοοῦμεν τὴν ὑποβληθεῖσαν εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων περὶ «ἑνώσεως τῶν ἁπανταχοῦ διεσπαρμένων Ἑλλήνων,» πραγματείαν

τοῦ ἐκ Μακεδονίας καταγομένου, ἐν Στέντες τῆς Οὐγγαρίας γεννηθέντος, καὶ ἐν Πέστῃ ζῶντος, Ἕλληνος Κυρ. Παύλου Δ. Χαρίση, ἣν ἔγραψε γερμανιστὶ ἐν Ἀθήναις, καὶ τὴν ὁποίαν λόγιος ἀνὴρ μεταγλωττίσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐτύπωσεν εἰς φυλλάδιον καὶ διένειμε δωρεάν, καὶ εἰς βάρος τοῦ συγγραφέως, ἑνὸς τούτου ἀποσταλέντος καὶ ἡμῖν. Ἐμνήσθημεν δὲ τοῦ ἄρθρου ἡμῶν, διότι κατ' ἔνοιαν εὑρομέν τινα συγγένειαν πρὸς τὰς ἐμβριθεῖς καὶ εὐρείας σκέψεις τοῦ συγγραφέως.

Ἐν ὅλῃ τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα προσλαλιᾶς μέχρι τοῦ πρὸς τὸ Πανελλήνιον ἐπιλόγου διαλάμπει εὐσέβεια καὶ πατριωτισμὸς ἅγιος καὶ θερμός, διὸ καὶ φρονοῦμεν, ὅτι ἂν ὄχι ἡ θεωρία, τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ παραδείγματα, ὁ πατριωτισμὸς μόνον καὶ ὁ ἐπιδεικνυόμενος σκοπός, αὐτὰ καὶ μόνον ἤρκουν, ὅπως κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον παντὸς Ἕλληνος, καὶ ὅμως ἐκτὸς ἐὰν διέρυγε τὴν προσοχὴν ἡμῶν, οὐδεμίαν εἴδομεν ἐπ' αὐτῆς κρίσιν, ἣν αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς ἐν ἐπισκεμιεώσει κατὰ τὸ πέρας τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ ἐπιζητεῖ.

Τὰ στηρίγματα, ἅπερ ἐξελέξατο ὡς ἀκρογωνιαίους λίθους, τοῦ ὁποίου κατέγεινε νὰ ἐγείρῃ οἰκοδομήματος, διὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν σχολείων, δὲν εἶναι τόσον στερρά, οὐδὲ τοῦ προτεινομένου ὀργανισμοῦ ἡ ἐφαρμογὴ δυνατή, περιβαλλομένου μάλιστα αὐτοῦ ὑπὸ αὐθεντίας, ἥτις καὶ μόνη ἀρκεῖ, ἵνα ἐρελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐθνῶν, ἔνθα οἱ ἕλληνες διαμένουσι, καὶ ἐξεγείρῃ αὐτὰ κατ' αὐτῶν, μυρία ὅσα προσκόμματα παρεμβάλλοντα αὐτοῖς. Τὸ δὲ παράδειγμα τὸ ὁποῖον ἐνίσχυσεν εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ τὸν φιλόπατρι συγγραφέα, τὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ τῆς φιλικῆς ἑταιρίας καὶ τὸ καταπλήξαν τὸν κόσμον αὐτῆς κατόρθωμα, ὑπῆρξαν ἐποχῆς ἄλλης καὶ ἄλλων περιστάσεων, αἵτινες παρῆλθον καὶ παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεί, διότι δὲν ὑρίστανται οἱ τότε λόγοι οὐδὲ ἡ ἀνάγκη. ἑπομένως ἡ ἐμπνεύσασα τὸν θαυμάσιον πατριωτισμὸν, δυνάμει τοῦ ὁποίου διεπράχθησαν τὰ γνωστὰ ἱστορικὰ ὑπεράνθρωπα κατορθώματα· καὶ δὲν ἐννόησε μὲν ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου νὰ δόσῃ σκιὰν κἂν πολιτικῆς ἀποχρώσεως εἰς τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ ἐν οἰκείῳ τόπῳ τῆς πραγματείας αὐτοῦ σαφῶς καὶ καθαρῶς ἀποφαίνεται· δυνατὸν οὐχ ἧττον οἱ θέλοντες νὰ εὕρωσιν ἀφορμὴν ἢν ἠθελήσαμεν νὰ προλάβωμεν.

Σκοπός, τὸν ὁποῖον κυρίως ἐπιδιώκει εἶναι ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἐνδυνάμωσις τῶν ἔσω διὰ τῶν ἔξω Ἑλλήνων καὶ ἡ διάσωσις τούτων ἀπὸ τοῦ νὰ ἀφομοιωθῶσι πρὸς τοὺς ξένους, εἰς τὴν ὁποίαν πλανῶνται, ἀποθνήσκουσι καὶ γεννῶνται ξένην γῆν. Θέλει νὰ διασώσῃ τὸ φρόνημα, νὰ στρέψῃ πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ χρησιμοποιήσει, τὸν ὁποῖον ἀνευρίσκει μυθώδη τῶν ἔξω ὑμογενῶν πλοῦτον, ὑπὲρ τῆς ὅσον ἐνδόξου καὶ γλυκείας, τοσοῦτον καὶ ἀτυχοῦς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων μητρὸς Ἑλλάδος. Θέλει νὰ συνδέσῃ πάντας τοὺς Ἕλληνας πνευματικῶς καὶ τὴν ἕνωσιν θεωρεῖ ἐφικτὴν διὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν σχολείων, τῇ ἐ ἐργείᾳ σωματείου ἢ ἑταιρίας περιβεβλημένης αὐθεντίαν ἐθνικῆς καὶ βασιλικῆς ἐγκρίσεως.

Ἔντρομος ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος ἐκφυλίσῃ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἕλληνας, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολέσῃ ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν δύναμιν ἀσφαλίζουσαν τὸ σωτεινὸν αὐτῆς μέλλον, ὅπερ ἐν τῇ περιφοβισμένῃ φαντασίᾳ αὐτοῦ διορᾷ, προτείνει τὴν σύστασιν σωματείου ἢ ἑταιρίας ὑπὸ τὸν ἐπαγωγὸν τίτλον «ἡ χάρις,» ἥτινος οἱ ὑδριταί, τὰ μέλη, καὶ οἱ συνδρομηταί, νὰ συνεισφέρωσι πρὸς σύστασιν ταμείων ἀπανταχοῦ προωρισμένων νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας μιᾶς ἑκάστης κοινότητος κατὰ τὴν ἀλλοδαπήν, κυρίως ὅμως πρὸς καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ μόρφωσιν κλήρου μέλλοντος νὰ ἐργασθῇ πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον μέγαν τοῦ συνδέσμου σκοπόν· φρονεῖ δὲ ὡς τὰ μάλλα συντελεστικὸν τὴν σύστασιν ἰδίου παρασήμου, διάτε τοὺς ὑδριτὰς καὶ τὰ μέλη, τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν ὡς σωτήρων ἢ μεγάλων εὐεργετῶν τῆς πατρίδος, καὶ τὴν τούτου ἕνεκα τιμητικὴν αὐτῶν ἐξίσωσιν πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς βαθμοὺς κατὰ τὰς τελετάς.

Καίτοι μὴ ἐπείγοντος τοῦ κινδύνου οὐδὲ ὄντος τοσοῦτον μεγάλου, ὅσον ὁ πατριωτισμὸς τοῦ συγγραφέως τὸν ἐφαντάσθη, οὐχ

ἧττον εἶναι βέβαιον, ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων διατελοῦσιν ἢ μᾶλλον ἐγκατέλειψαν τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν καὶ ἀπώλεσαν τὰ κυριωδέστερα γνωρίσματα ἤτοι τὴν γλῶσσαν, τὰ ἤθη, τὸ δὲ ἀλγεινότερον καὶ αὐτὸ τὸ φρόνημα· εἶναι ἑπομένως κίνδυνος, καὶ κίνδυνος προφανὴς μὴ ἡ ἀδιαφορία τῶν ἔσω, γεννήσῃ τὴν ἀναισθησίαν τῶν ἔξω, ἥτις συνεπάγει τὴν ἀκηδείαν, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἀνευρίσκει ἐν τῇ συγκρίσει τοῦ πατριωτισμοῦ τῆς σημερινῆς γεννεᾶς πρὸς τὰ θαυμαστὰ ἔργα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἤτοι τῆς πρώτης καὶ δευτέρας γενεᾶς, ὅπως διακρίνει αὐτήν, καὶ κατὰ τοῦτο ἔχει μέγα δίκαιον, καθόσον μικρὸν διαφέρει κατ' οὐσίαν ὁ ἐκφυλλιτισμὸς καὶ ἡ ἀφομοίωσις πρὸς τὴν ἀποβολὴν τοῦ φρονήματος, πρὸς τὴν ἀκηδείαν, καὶ τούτου ἀπόδειξις τρανὴ ἔστω, ἡ ἀναλγησία τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς βαθυπλούτων Ἑλλήνων, οὓς ἐξαιρέσει ὀλιγίστων, οἱ στεναγμοὶ τῆς στερουμένης καὶ δεινοπασχούσης πατρίδος οὐδόλως συγκινοῦσι.

Ὑπάρχει δοξασία, ὅτι ὁ κίνδυνος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνέδειξε τοὺς ἥρωας καὶ τῆς δοξασίας ταύτης εὐρυτάτην, μεγίστην ἰσχὺν καὶ ἀναντίρρητον ὑπόστασιν ἔδωκαν τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων παλαιῶν τε καὶ νέων, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία αὐτῶν, ἅμα ὡς εἶδον τὸν κίνδυνον ἐγγύτατα καὶ τὸν ἐφιάλτην ἐπὶ τῶν στέρνων αὐτῶν πατοῦντα· ἀνέπτυξαν ὡμολογουμένως ἔκπακτον ἡρωϊσμὸν διασώσαντες φήμην καὶ δόξαν, ἣν ἐκληροδότησαν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν, ἀλλ' ἀπώλεσαν φεῦ! τὸ ἔθνος, ὡς ἐκ τῆς ἀπρονοησίας των.

Ἡ εὐημερία καὶ εὐδαιμονία, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διεσπαρμένοι Ἕλληνες, ἡ τοσοῦτον εὐρρόσυνος, εἶναι δυστυχῶς ἡ μειώσασα τὸ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν, ὅπερ πᾶς τις δύναται νὰ ἴδῃ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ κυρίως ἐν Τουρκίᾳ, ἔνθα ἅμα ὡς αὕτη κατέταξε τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους αὐτῆς εἰς ἴσην πρὸς τοὺς λοιποὺς ὑπηκόους αὐτῆς μοῖραν, καὶ τοῖς ἀπονέμει προστασίαν καὶ δικαιοσύνην, τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἑλλήνων φρόνημα ἠλλοιώθη· δὲν διστάζομεν δὲ νὰ διακηρύξωμεν, ὅτι, ἐὰν οἱ πρώην δυνάσται τῶν Ἑλλήνων μετήρχοντο οἷαν οἱ νεώτεροι πολιτικὴν σώφρονα, ὁ Ἑλληνισμὸς πολὺ πιθανὸν νὰ μὴ ἀπεράσιζε νὰ προτιμήσῃ τὸν θάνατον ἢ ζωὴν ἀφόρητον, καὶ μετ' ἀναπολογίστων θυσιῶν διάσει τὴν ἀνάστασιν γωνίας τινὸς γῆς καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν φυόντας Ἑλλήνων.

Ὅπως ἐσμὲν δίκαιοι, δέον νὰ μὴ ἀποκρύψωμεν, ὅτι αἰτία τῆς φαινομένης καὶ ὁσημέραι ἐπιτεινομένης ψυχρότητος τῶν ἐκτὸς Ἑλλήνων, ἦτο αὐτὴ ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀλγεινὴ πολιτικὴ κατάστασις, ἥτις χρεωστεῖται εἰς τὴν παράλογον τῶν κηδεμόνων αὐτῆς ἀντίζηλον πολιτικήν, εἰς τὴν ἀπολιτοφροσύνην τῶν ἀπελθόντων ἡγεμόνων, καὶ εἰς τὴν ἐπικατάρατον φιλαρχίαν καὶ κενοδοξίαν τῶν κυβερνησάντων αὐτήν. Ὅτι ἑπομένως τὸ φρόνημα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων ἠλλοιώθη καὶ ὁ πρὸς τὰ καλὰ ζῆλος αὐτῶν δὲν εἶναι οἷος ἦτο, ἀρκεῖ αὐτὸς καὶ μόνος ὁ πάσης προσοχῆς ἄξιος παραλληλισμός, τὸν ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου ἔκαμε μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς παρελθούσης γενεᾶς ὡς πρὸς τὴν νεωτέραν, τὴν μᾶλλον περωτισμένην, ἀνεπτυγμένην καὶ πολὺ πλέον πλουσίαν.

« Οἱ πολιτικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀπορρίνεται ὁ συντάκτης τοῦ φυλλαδίου, δὲν ἐσπούδασεν νὰ διοργανίσωσι συστηματικῶς τὴν πνευματικὴν ἕνωσιν τῶν ὁμογενῶν διὰ τοῦ πατριωτισμοῦ, ἵνα ἐκ τοῦ ἀμετρήτου ἠθικοῦ καὶ ὑλικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ ἡ φιλοπατρία τῶν Ἑλλήνων παρέχει ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσι δυνηθῶσι νὰ ἀνορθώσωσι τὸ ἔθνος καὶ εὕρωσι τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἐν τῇ ἀνεξαντλήτῳ πηγῇ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς ἀσθενὴς οὖσα δέον νὰ ἀντλῇ διὰ τὸ σκοτεινὸν αὐτῆς μέλλον, δύναμιν ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτῆς ἀποθηκῶν τῶν ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας ἔξω ὁμογενῶν. Ὅπως δὲ ἐπιτευχθῇ τὸ τοιοῦτον προαπαιτεῖται νὰ διοργανωθῶσι δι' ἁρμονικῆς ἠθικῆς συναφείας μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας τῆς Ἑλλάδος γενικῶς ἅπαντες οἱ ὁμογενεῖς, αἱ κοινότητες, τὰ σχολεῖα, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ τὸ πῶς νὰ κατορθωθῇ τὸ τοιοῦτον ἄνευ θυσιῶν καὶ ἐνοχοποιήσεως τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὑποβάλλει ὀργανισμὸν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ κύρους τοῦ βασιλέως.»

Ὅτι οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἄνδρες, ὄχι μόνον δὲν ἐσπούδασαν νὰ διοργανώσωσι πνευματικῶς τὴν ἕνωσιν τῶν ὁμογενῶν, οὐδὲ ἐσκέφθησάν ποτε νὰ καλλιεργήσωσι τὸν πατριωτισμὸν καὶ συντηρήσωσι τὸ φρόνημα αὐτῶν, δυστυχῶς εἶναι ἀλήθεια. Ὅτι δὲ ἡ Ἑλλάς, ὡς ἔχει ἤδη, εἶναι ἀσθενὴς καὶ καταφρονεμένη, καὶ ὅτι δύναται νὰ ἀνακύψῃ καὶ κραταιωθῇ τῇ ἀρωγῇ τῶν τέκνων αὐτῆς· ὅτι δύναται, καὶ ἄνευ ἐθνικῆς καὶ βασιλικῆς ἐγκρίσεως, νὰ συστηθῶσι ταμεῖα ἐκτὸς τοῦ κράτους ὅτι ὑδριαί, μέλη καὶ συνδρομηταὶ θέλουσιν εὑρεθῇ, ὅπως δήποτε καὶ ἐὰν ὦσι διατεθειμένοι οἱ Ἕλληνες, ὅσον καὶ ἐὰν ἡ δυσάρεστος κατάστασις τῆς Ἑλλάδος ἐψύχρανε τὸν Ἑλληνισμόν, δὲν εἶναι ἀμφιβολία. Ἀμφίβολον εἶναι· Ὁ ἐπιδιωκόμενος πνευματικὸς σύνδεσμος, ἡ πνευματικὴ ἕνωσις πάντων τῶν ὁμογενῶν μάλιστα δὲ τῶν εἰς τὰς ξένας ὑπηκοότητας ὑπαγομένων, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ὑποδεικνυομένων μέσων; ὁ ὀργανισμός, ὅπως ἔχῃ καὶ διὰ τῆς ὁποίας περιβάλλεται αὐθεντίας ἐφαρμόζεται; (ἕπεται συνέχεια καὶ τέλος.)

ΤΟ ΠΕΙΣΜΑ.

—

Τὸν ἀθῶον ἔρωτά μας
Ἔχουν ὅλοι εἰς τὰ χείλη
Τί ἐταλαίπωσεν ἡ φήμη
Τὸ ἐννόησαν οἱ φίλοι

—

Ὁ δὲ ρόδινος κι' ἡ ζηλεία
Μὲ τὰ δέλιά των βέλη
Τῆς γλυκείας μας ἀγάπης
Κατεσπίραναν τὸ μέλι

—

Μ' ἀποφεύγεις ὡς ἐχθρόν σου,
Κι' οἱ πικροί σου λόγοι μόνον
Τῆς καρδίας σου προδίδουν
Τὸν ἀγριωμένον πόνον

Εἰς τὸν κόσμον ὅλον δίδεις
Τὸ γλυκὸ μειδίαμά σου,
Εἰς ἐμὲ ψυχρὸν τὸ βλέμμα
Πονηρὰ τὰ πείσματά σου

—

Σ' τὸν χορὸν ὁ κάθε νέος
Ἐλευθέρως σὲ χορεύει
Κάθεται μακρὰν ὁ ἔρως
Σὲ κυττάζει καὶ ζηλεύει

—

Μὲ τὸ νεῦμα μ' ἀρανίζεις,
Μὲ τὸ βῆμα μὲ πειράζεις
Μὲ τὴν χάριν, μὲ τὸν τρόπον
Ἀδιάκοπα μὲ σφάζεις

—

Θ' ἀποθάνω! ὦ θεέ μου!
Καίεται τὸ μέτωπόν μου
Σείονται, κλονοῦνται τ' ἄκρα
Ἔχασα τὸ λογικόν μου.

—

Τύραννέ μου, ἕως πότε
Ἄπονα θὰ μὲ παιδεύῃς;
Δὲν τὸ εἴδες, δὲν τὸ βλέπεις;
Ὅτι πάσχω δὲν πιστεύεις;

—

Πίε μου κι' αὐτὸ τὸ αἷμα
Ἴσως τότε μὲ ἀφήσῃς,
Ὅταν τὴν φλογώδη δίψαν
Τοῦ πικροῦ μου πάθους σβήσῃς.

Η ΚΑΛΛΟΝΗ, Ο ΕΡΩΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΦΩΣ.

—

Molto: « Πετᾶτε εἰς τὸν ἄνεμον,
ὦ στίχοι μου, πετᾶτε!..»
(Ἐκ τῶν «Φύλλων τῆς καρδίας μου»)

Α'.

Ἡ Μουσική!.. τῶν καρδιῶν ὁ Ἥλιος
Ἡ ἁρμονία!.. τῶν ψυχῶν τὸ θεῖον φῶς!
Τῶν ὀρθαλμῶν ὡς εἶν' ὁ Φοῖβος μουσική,

Τὸ φῶς του: ἁρμονία τῆς ὁράσεως.
Καὶ μὴ δὲν ἦναι κάλλος φῶς καὶ ἥλιος,
Καὶ ἁρμονία Ἔρως, καὶ τἀναπαλιν;
Πρωτογενὴς τοῦ Χάους, χαῖρε, θύγατερ,
Γενέτειρα τοῦ κόσμου ἅμα καὶ τροφὸς
Πρωτίστη, ἁρμονία! χαῖρε! χαῖρέ μοι!
Τὰ ἄτομα, τὰ μόρια τὰ ὑλικά,
Συνάπτουσα, ἑνοῦσα καὶ συσφίγγουσα
Στενῶς τῶν ὄντων πάντων, πρώτα χωριστῶν
Καὶ ἐριζόντων φοβερὰ πρὸς ἄλληλα,
Τὸν ἕνα καὶ ποικίλον κόσμον ἐν ταὐτῷ,
Ὡς θεία καλλιτέχνις, ἡρμολόγησας,
Καὶ τότε μόνον τότε εἰς τὸ φῶς αὐτό,
Εἰς τὴν ἡμέραν, εἰς τὴν ἄλλην ὄψιν σου,
Τὴν φάσιν τὴν ὡραίαν, τὸν ἐξήγαγες!
Τῶν οὐρανῶν δυνάμεις μάγοι, χαίρετε!
Τοῦ καλλιμόρφου Σύμπαντος τὰ αἴτια,
Τῆς φύσεως τὰ ζῶντα ἐλατήρια,
Ἀνεξαντλήτως πλαττουργούσης δι' ὑμῶν!
Κρουνοὶ ζωῆς, ὑπάρξεως, ἀκίνωτοι,
Ἀτείρροοι, τῶν πάντων γόνιμοι πηγαί,
Διπλῆ δυὰς, λαμπρὰ μονὰς τετράδελφος!
Ὦ τέσσαρα εἰς ἄλληλ' ἀλλοιούμενα
Ἐν ποικιλίᾳ θαυμαστῇ κ' ἑνότητι!
Ὦ Καλλονὴ καὶ Ἔρως! Μουσικὴ καὶ Φῶς!
Ἂν μεθ' ὑμῶν τὰ πάντα, τί χωρὶς ὑμῶν;
Ἂν ἐν ὑμῖν καὶ δι' ὑμῶν οἱ οὐρανοὶ
Καὶ οἱ τῶν ἄστρων κόσμοι, ὧν περ ἕκαστον
Εἷς κόσμος εἶναι πάλιν κόσμων γόνιμος,
Μηδὲν τὰ πάντα ἄνευ καὶ ἐκτὸς ὑμῶν,
Ἢ ἐμψυχοῦται ὑφ' ὑμῶν καὶ τὸ Μηδέν!
Ὦ! χαίρετέ μοι, μυριάκις χαίρετε,
Τῶν πάντων μόνοι πλάσται καὶ συντηρηταί,
Ἀΐδιοι τοῦ Πλάστου ἰδιότητες,
Ἀχώριστοι δυνάμεις τῆς Οὐσίας του,
Τοῦ αἰωνίως μόνου Πανσθενοῦς Ἑνός!

Β'.

Καὶ λέγουσιν ὅτ' εἶναι μῦθος, ὄνειρος,
Ὁ Πυθαγόρας ὅτι ὁ φιλόσοφος
Τῆς ἁρμονίας ἠκροᾶτο τῶν σφαιρῶν!...
— Ψυχαὶ πεπορωμέναι! νόες ἄμυστοι!—
Ἐν ᾧ ὑμᾶς ὁπόταν, ἄστρα, θεωρῶ
Ἐν τῇ γαλήνῃ τῆς νυκτὸς τὸν αἰθέριον
Νὰ συγκοσμῆτε θόλον, οὕτω λάμποντα
Ἱερέμα καὶ ἡδέως, τότ' αἰσθάνομαι
Ταχέως παλλομένην τὴν καρδίαν μου,
Ὁρμῶσαν πρὸς ὑμᾶς τὴν φαντασίαν μου,
Τὸ πνεῦμα μου πρὸς τ' ἄνω ἐξαιρόμενον
Καὶ τὴν ψυχήν μου πτέρυγας ἀνοίγουσαν
Καὶ ἱπταμένην εἰς τὰ ὕψη πρὸς ὑμᾶς,
Καὶ πλανωμένην περὶ τὴν μαρμαρυγήν,
Ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν, ἣν ἐκπέμπετε!
Ὦ! τότε, τότε τί, τὶ δὲν αἰσθάνομαι!
Τί δὲν ἀκούω! τί δὲν βλέπω, δὲν νοῶ!
Ἡ εὔρυθμος ἡ λάμψις μ' εἶναι μουσικὴ
Τῶν ὑμετέρων δίσκων, ἁρμονία τις
Τερπνή, ἡδεῖα, μαγική, ἀμύθητος·
Ἠχεῖτ' εὐήχως ἄστρα, ἐν ᾧ λάμπετε.
Ὁ θόλος ὡς ἀστράπτει καὶ βροντᾷ ὁμοῦ!..
Καὶ εἰς τὴν λάμψιν ἅμα καλλονὴν ὁρῶ,
Καὶ ἀγαπῶ τὴν καλλονήν, ἣν θεωρῶ·
Καὶ μ' εἴσθε λοιπόν, ἄστρα, πάντα ἐνταυτῷ
Καὶ καλλονὴ καὶ ἔρως, Μουσικὴ καὶ Φῶς!
Ναί! βλέπω καὶ ἀκούω, ἀγαπῶ ὑμᾶς
Θαυμάζων, ἄστρα! χαίρετέ μοι, φίλτατα!

Φ. Α. Οἰκονομίδης

Η ΚΥΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΤΣΟ!

—

Ἀμαξᾶ μὴν τρέχῃς, στάσου...
Θὲ χαλάσ' ἡ ἁμαξά σου!
Περβολάρη στὴ ζωή σου,
τὸ γαϊδοῦρι σου λυπήσου!
Κανατᾶ μου τόπο, τόπο...
χάνεις ἔξοδα καὶ κόπο!
μέγας ὄγκος θὰ περάσῃ
Τὰ κανάτια θὰ σοῦ σπάσῃ!
Δὲν εἶν' ὄνος μὲ θυμάρια,
εἶναι κότσος μὲ μπουμπάρια!
Δέτε τὴν πῶς καμαρόνει,
πῶς φουσκόνει, σὰν παγώνι,
τέτοιο κότσο ποία ἄλλη
ἔχει βάλλει στὸ κεφάλι!
Ἂν κοντὰ εἰς τὰ μαλλιά της
βάρεναν καὶ τὰ μυαλά της,
ὁ λαιμός της θὰ μποροῦσε
τέτοιο βάρος, θὰ βαστοῦσε;
Ἕνας ἐρωτᾷ τὸν ἄλλον,
μὲ τὸν κότσον τὸν μεγάλον,
μὲ τὰ φρείδια τὰ ὡραῖα,
ποία νἂν' αὐτὴ ἡ νέα;
Βάλ' τὰ πέδια 'στὸ κεφάλι,
κ' ἡ κυρὰ μὲ τόσα κάλλη,
μὲ τὸν κότσο μὲ μπουπάρι'
τότε θὰ γενῇ γωμάρι!
Γύρισέ την ἄνω κάτω,
Τῶνα τὸ ποδάρι βγάλτο,
πιάσε, κι' ὅσα καὶ ἂν πιάσῃς,
πάντα ὥριμα θὰ πιάσῃς.
Δὲν τὴν ἤθρες βρὲ κεφάλα;
θέλω νὰ σοῦ 'πῶ καὶ ἄλλα,
μὰ κρυόνω, μὰ ῥιγῶ...
Πῶς τὴν λένε;...

Δ. Κ.